

Slovenski VESTNIK

LETNIK XXXIV.

CELOVEC, PETEK, 19. OKTOBER 1979

ŠTEV. 42 (1939)

OKTOBRSKI TABOR V CELOVCU:

Mogočna manifestacija

enakopravnosti in sožitja med pripadniki obeh narodov

Ze tretjič je Oktobrski tabor, ki so ga skupaj z osrednjima organizacijama koroških Slovencev pripravile demokratične skupine ob podpori številnih uglednih osebnosti iz cele Avstrije, zelo nazorno in prepričljivo dokazal, da se v Avstriji in zlasti tudi na Koroškem nenehno širi krog tistih ljudi, ki so spoznali, da deželi, ki je skupna domovina dveh narodov, ne koristi obujanje nacionalistične miselnosti in ščuvanje na narodnostno mržnjo, temveč da tej deželi more koristiti samo nova, v bodočnost usmerjena miselnost. V tem smislu je tudi letošnji Oktobrski tabor minulo soboto izzvenel kot mogočna manifestacija enakopravnosti in sožitja med pripadniki obeh narodov.

V velikem šotoru v celovškem „Evropskem parku“ ob jezeru se je v soboto od 2. ure popoldne pa do 11. ure ponoči odvijal pester program, ki

mu je sledilo daleč nad 1000 obiskovalcev. Med udeleženci so bili pripadniki obeh narodov v deželi in prišli so številni prijatelji tudi iz drugih prede-

lov Avstrije; zlasti razveseljivo pa je bilo dejstvo, da je bila najmočnejše zastopana mladina — viden izraz usmeritve te vsakoletne prireditve v bodočnost. Prav tako širok in vso Avstrijo obsegajoč je bil tudi krog sodelujočih skupin in posameznikov, ki je segal od popevkarjev in protestnih pevcev nemškega jezika do slovenskih pevskih zborov, od literatov obeh narodnosti in kabaretistov pa do znane dunajske pevsko-glasbene skupine „Schmelterlinge“. Vsi so bogato prispevali k skupnemu programu, ki se je odvijal kot glasna demonstracija proti sleherni krivici, proti zlorabljanju zgodovinskih obletnic za hujškanje naroda proti narodu, proti kraljenju pravic narodnim in drugim manjšinam; vsi so aktivno sooblikovali manifestativno izpoved prireditve, ki je bila usmerjena v enakopravno sožitje in prijateljsko sodelovanje vseh ljudi dobre volje, ne glede na narodnost in jezik, stan ali politično prepričanje.

Zastopnik organizacijskega odbora je v pozdravnih besedah opozoril, da je zamisel Oktobrskega tabora padla na rodovitna tla: prvi tabor pred dvema letoma je moral biti še izven Celovca; lansko drugo prireditev smo že imeli v Celovcu, vendar še na zasebnem prostoru; letošnji 3. Oktobrski tabor pa kljub nasprotovanju Heimatsdiensta in sorodnih krogov že prirejamo v Celovcu na javnem prostoru, kar je brez dvoma izraz uspešnega boja za enakopravnost koroških Slovencev. Prav tako razveseljivo pa je tudi udeležba prijateljev iz cele Avstrije — soborcev za demokratične svoboščine in za pravice manjšin.

„Za pravice manjšin“ se je glasilo tudi eno izmed gesel letošnjega Oktobrskega tabora. In ni bila Zveza avstrijskih visokošolcev edina, ki je brzojavno izrazila solidarnost z vsebino tabora ter odločno obsodila narodnostno hujškanje nemških nacionalnih organizacij. Podobnih solidarnostnih izjav je bilo več, predvsem pa so se k vsebini in izpovedi Oktobrskega tabora priznali vsi, ki so spregovorili na prireditvi.

Tako je predsednik ZSO dr. Franci Zwitter naglasil, da se borimo za sožitje in razumevanje. Zavrnil je napade nemških nacionalistov, ki nam očitajo izdajstvo domovine, če se izrečemo proti oktobru; če pa pravimo, da nismo za odpravo oktobra, nam spel očitajo, da nismo verodostojni. Toda nočemo biti tuje v domovini, temveč enakopravni z narodom sosedom, zato smo skupaj z nemško govorečimi so-deželani za nov oktober v duhu Prešernove Zdravljice — s tem pa sadimo drevo nove Evrope, ki ga nobena burja ne bo mogla izruvati. Predsednik NSKS dr. Matevž Grile pa je dejal, da je Oktobrski tabor najboljši dokaz, da imamo vedno več prijateljev, ki se zavedajo, da so manjšinske pravice človekove pravice in da je boj za te pravice boj za demokracijo. Vsebinska novega oktobra je usmerjena v sožitje med slovensko in nemško govorečimi deželanji, ta misel oktobra pa kaže v bodočnost.

Znani dunajski novinar in publicist Harald Imberger, eden izmed podpisnikov izjave za Oktobrski tabor, je odločno zavrnil tiste kroge na Koroškem, ki si lastijo monopol v domovinski zvestobi in zlorablajo spomin na plebiscit za razpihovanje narodnostnega sovraštva. Toda tudi na Koroškem je vedno več, in zlasti mladih ljudi, ki ne verujejo več tistim, ki so polvarjali zgodovino. Zato novi oktober daje tudi dovolj povoda za optimizem — je izhodišče za premagovanje malenkostnih nacionalnih nasprotij, je začetek nove, gotovo še dolge in težavne poti do boljše in pravičnejše družine. (Dalje na 8. strani)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt
Posamezni izvod 3 šilinge
mesečna naročnina 12 šilingov
celoletna naročnina 120 šilingov
P. b. b.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

SPOMINSKO SVEČANOST

ob 35-letnici umora
Domnove čete
na Komeljnu

ki bo v nedeljo
21. 10. 1979 ob 11. uri
pri spomeniku
na Vrhu pri Cimprcu
nad Pliberkom.

V okviru spominske svečanosti bo tudi letošnja

OSREDNJA POČASTITEV OB DNEVU MRTVIH

Počastimo spomin naših mrtvih junakov, ki so darovali življenje za svobodo v borbi proti fašizmu.

Glavni odbor

Pot na Komelj pelje iz Nonče vasi (Einersdorf) ali iz Suhe (Neuhaus).

Oktober starega duha...

Medtem ko je sobotni Oktobrski tabor potekal v znamenju enakopravnega sodelovanja in medsebojnega razumevanja med pripadniki obeh narodov v deželi ter izzvenel kot razveseljiv korak po poti v lepšo skupno bodočnost, je nedeljsko zborovanje KHD in KAB tudi tokrat imelo povsem značaj „tradicionalne“ nacionalistične prireditve. Bil je to v pravem pomenu besede oktober starega duha; organizatorji in akterji so se res potrudili, da so mu dali že znano zunanjo podobo in prav tako znano vsebino.

Vendar pa je bilo ob tem oktobru starega duha opaziti tudi nekaj novega: namreč razveseljivo dejstvo, da se krog tistih, ki še vedno sledijo samozvanim klicarjem domovine, vidno in zelo hitro zmanjšuje. Saj se je tokrat zbralo na Starem trgu v Celovcu le še kakih 3000 rjavčkov

— in njihovo število ni postalo večje kljub smešnim računskim akrobacijam, ki jih je uganjal eden izmed govornikov; niti števila ne more povečati revni poskus ÖVP-jevske Volkszeitung, da bi s čudežnim pomnoževanjem udeležbe na nedeljski prireditvi zabrisala slab vtis, ki ga je v teh krogih napravila s svojim prvotnim objektivnim poročanjem o sobotnem Oktobrskem taboru.

Tista „domovinska zvestoba“, ki jo jemljejo v zakup nemški nacionalisti, tudi na Koroškem zgublja na privlačnosti. Zato pa v teh krogih postajajo tako živčni, ker je znanstvena publikacija o desnem ekstremizmu v Avstriji, posvetila za kulise tudi tistih sil, ki že desetletja zlorablajo domovinska in narodnostna čustva. Njihova besna reakcija je zelo zgovorna in samo kaže, da jih je zadelo v živo.

...in oblastne miselnosti

Doživeli pa smo za letošnji 10. oktober tudi nastop, ki bi ga lahko imenovali „oktober oblastne miselnosti“. Deželni glavar Wagner se je namreč v svojem govoru na uradni svečanosti na celovškem pokopališču posluževal taktike, ki nevarno meji na diktiranje od zgoraj, kaj in kako mora biti eno in drugo.

Ze njegova trditev, da je bila z zakonom o narodnih skupinah izpolnjena državna pogodba, gre mimo resnice in tudi s še tako vztrajnim ponavljanjem ne bo postala bolj resnična. Predvsem pa je treba odločno zavrniti njegov poskus, da bi manjšinsko oziroma narodnostno problematiko zreduciral na raven nekaj skrajnežev na vsaki strani. Doslej smo bili vajeni, da so se gesel o „slovenski nevarnosti“ in grozeči „slovenizaciji“ posluževali le najbolj zagriženi nemški nacionalisti, ki so s tem razpihovali narodnostno sovraštvo in ščuvali proti slovenskemu delu prebivalstva. Sedaj pa se podobnega izrazoslovja poslužuje celo deželni glavar, ki je očitno tako zaverovan v svojo namišljeno „pomiritev“, da ne vidi razlike med početjem tistih, ki bi manjšino hoteli oropati še zadnjih bornih ostankov pravic in s tem neposredno ogrožajo njen obstoj, ter na

drugi strani prav zaradi tega stalnega ogrožanja potrebnim in upravičenim bojem manjšine. Boj za obstoj naroda pa vendar ne more biti „ekstremizem“, kakor tudi prizadevanje za uresničitev enakopravnosti, ki nam jo zagotavlja državna pogodba, ne more biti „slovenizacija“!

Ne dovolj prepričljiva tudi ni bila glavarjeva ugotovitev, da nobena stranka in nobeno društvo nima izključne pravice lastiti si zasluge za plebiscit — kajti v isti sapi je že spet potrejeval upravičenost obstoja KHD in KAB. Kam v tej zadevi „pes tace moli“, izvemo iz članka v KTZ, kjer so sicer zapisane zelo ostre in kritične besede na račun predsednika KHD Feldnerja, kjer pa je hkrati spet govora tudi o tem, kako menda utemeljen je obstoj in baje potrebna je dejavnost takih organizacij. Vsi-ljuje se torej vtis, da ne gre za spremembo ali sploh opustitev dejavnosti, ki jo te organizacije razvijajo v očitnem nasprotju z določili državne pogodbe in avstrijske ustave, marveč obstoja samo želja po zamenjavi strankarsko pobarvane kapice iz „rdeče“ v „modro“ — očitno v spoznanju, da z mešanjem teh barv nastane rjava barva koroške domovinsko-zveste uniformiranosti.

Na Oktobrskem taboru v velikem šotoru v celovškem „Evropskem parku“ se je zbralo daleč nad 1000 ljudi.

Zunanji minister SFRJ na uradnem obisku v Avstriji

Na povabilo avstrijskega zunanjega ministra Willibalda Pahra je v času od 17. do 20. oktobra na obisku v Avstriji zvezni sekretar za zunanje zadeve SFRJ Jugoslavije Josip Vrhovec.

Kakor je uradni predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve Mirko Kaležič že v napovedi tega obiska naglasil, sodi obisk v okvir vsebinsko razgibanega sodelovanja na številnih področjih dvostranskih odnosov, ki ga razvija Jugoslavija v smislu načel politike neuvrčenosti in dobrega sosedstva. Pogovori, ki jih bo imel Vrhovec med svojim obiskom v Avstriji, pa bodo — kot je poudaril Kaležič — „dali priložnost tudi za vsestransko proučitev odprtih vprašanj v medsebojnih odnosih, v številni položaj in pravice slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji“.

V tem smislu obisk jugoslovanskega zunanjega ministra v Avstriji pozdravljamo tudi koroški Slovenci ter je v izjavi, ki jo je ob obisku objavila Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, rečeno:

„ZSO se je vsa povojna leta zavzemala za dobre sosedske odnose med obema državama. Slovenska narodna skupnost lahko mnogo prispeva k dobrososedskim odnosom, hkrati pa smo prepričani, da si bomo v ozračju mirnega sožitja prej lahko izborili pravice, zapisane v mednarodno veljavni državni pogodbi. Za te pravice in s tem za končno izpolnitev člena 7 se borijo vsi Slovenci v Avstriji in vedno več demokratičnih nemškogovorečih so-deželjanov.“

Prepričani smo, da bosta avstrijski in jugoslovanski zunanji minister obravnavala poleg ostalih vprašanj medsebojnega sodelovanja, kot so gospodarska in druga vprašanja, predvsem tudi odprte probleme slovenske narodne skupnosti. Prepričani smo, da je le ob stalnem in doslednem poglobljanju vsestranskega sodelovanja mogoče reševati med drugim tudi nerešena vprašanja slovenske narodne skupnosti v Avstriji in da nasprotno vsako zaostrovanje odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo koristi v prvi vrsti nazadnjaškim in nedemokratičnim silam.“

O poteku obiska bomo poročali v prihodnji številki.

POBRATENJE MED CELOVŠKIM IN MARIBORSKIM DIJAŠKIM DOMOM:

Šibkejši je videl, da je brat močan in je začel zaupati vase in v svojo prihodnost

Pobuda, ki je bila dana pred dvema letoma, ko so se otvorile Doma srednjih šol „Lizike Jančar“ v Mariboru udeležili tudi predstavniki Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva iz Celovca, je letos obrodila sadove: v navzočnosti predstavnikov družbenopolitičnega življenja Maribora ter zastopnikov Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Slovenskega šolskega društva je bila v sredo prejšnji teden v prostorih doma „Lizike Jančar“ svečano podpisana listina o pobratenu med omenjenima dijaškima domovima. S to listino so se obvezali, da bodo razvijali nadaljnje medsebojne delovanje in izmenjavo izkušenj, s tem pa tudi krepili bratstvo ter negovali narodnostne in kulturne tradicije ter tradicije narodnoosvobodilne borbe in še posebej borbe za pravice Slovencev na Koroškem.

Besede pozdrava na prisrčni svečanosti, ki so jo s kulturnim sporedom obogatili gojenci obeh dijaških domov, je izrekla ravnateljica mariborskega doma srednjih šol Magda Žezlina. Naglasila je, da tudi to srečanje dokazuje, da slovenskega naroda ni mogoče ločiti z državnimi in političnimi mejami. „To nenehno potrjuje naša skupna zgodovina, skupna kultura ter trdne medsebojne človeške in narodnostne vezi; to potrjuje naša sedanjost in skupna prizadevanja v borbi za še lepši, pravičnejši in humanejši, bolj demokratičen in svobodnejši jutri.“

Pri pobratenu med gojenci obeh domov ne gre le za slavnostni trenutek, ki bo tonil v pozabo, je dejala ravnateljica Magda Žezlina, ampak gre za dogovorjen program medsebojnega sodelovanja. „Tako pobratenu kot razvijanje medsebojnega sodelovanja pa pomeni za nas veliko obveznost. Potruditi se bomo morali, da bomo k temu pritegnili vse mariborske vzgojne, izobraževalne in družbenopolitične ustanove ter delovne organizacije — dolžnost vseh teh je, da pripomoremo rojakom na Koroškem k boljšemu delu in tudi k izgradnji novega doma v Celovcu.“

Svoja izvajanja je zaključila z ugotovitvijo, da bo morda kdo imel pomisleke in bo program sodelovanja in pobratenu ocenjeval drugače. „Vendar nas naj to ne moti, vodi naj nas misel, ki jo je izrekel Ivan Cankar: šibkejši je videl, da je brat močan in je začel zaupati vase in v svojo prihodnost!“

V imenu dijaškega doma SŠD iz Celovca je spregovorila ravnateljica Ančka Kokot, ki je dejala, da je za nas še posebnega pomena, da je do pobratenu prišlo prav v mednarodnem letu otroka. Orisala je razmere na Koroškem in opozorila, da naši otroci v občinskih otroških vrtcih niso deležni vzgoje v materinem jeziku in tudi v osnovni šoli jih morajo starši posebej prijaviti k slovenskemu pouku. „Kako naj se razvijajo v samozavestne osebnosti, če se jim kratijo najsosnovnejše pravice,“ je poudarila Ančka Kokot. „Bodočnost vsakega naroda je mladina in tako je tudi za nas koroške Slovence mladina pogoj narodnega obstoja. Zato je naša dolžnost, da mladini nudimo vse pogoje, da se bo znala neustrašeno boriti za svoje in narodnostne pravice; pomagati ji moramo pri vključevanju v družbeno življenje, da bo tudi kot del slovenske narodne skupnosti dobila mesto, ki ji pripada.“

Ančka Kokot je prikazala razvoj Dijaškega doma SŠD od njegovih skromnih začetkov preko nešteti ovir in težav do danes, ko razmere nujno narekujejo potrebo gradnje novega mladinskega centra, ki bo nudil pogoje za vzgojo predšolske, vajeniške in dijaške mladine. „V tem smislu pomeni pobratenu med mariborskim in celovškim domom za slovensko mladino na Koroškem kot tudi za vse Slovence. ki tam živimo in delamo. tudi veliko moralno podporo v boju za narodnostne pravice.“

Na svečanosti je spregovoril tudi tajnik Zveze slovenskih organi-

zacij na Koroškem dipl. inž. Feliks Wieser, ki je dejal, da se na Koroškem v zadnjih letih vedno bolj uveljavlja frontovska orientacija narodnopolitičnega dela, ko v boj za narodne in socialne pravice vključujemo najširše kroge Slovencev ne glede na idejnopolitično usmeritev. „V zadnjih letih postaja boj za naše pravice vedno bolj konkreten: medtem ko smo prej samo načelno zahtevali izpolnitev člena 7, smo sedaj naše cilje bolj jasno opredelili,“ je ugotovil tajnik ZSO ter omenil gradnjo kulturnih domov in otroških vrtcev ter prizadevanja za uveljavljanje slovenščine v javnosti. „Slovenci na Koroškem smo del avstrijske družbe, hkrati pa smo del slovenskega naroda. Naš položaj nam narekuje, da skušamo čim bolj učinkovito sooblikovati vse družbenopolitične in gospodarske odločitve v prostoru, v katerem živimo.“

Kot del slovenskega naroda pa moramo podvzeti vse, da našim prihodnjim rodovom ohranimo slovenski jezik in slovensko kulturo, s tem pa narodno identiteto.“

Tajnik ZSO je tudi omenil, da so nemški nacionalisti pobratenu med celovškim in mariborskim domom označili kot izdajo domovine in kot neupravičeno povečevanje partizanstva. „Tukaj moram poudariti, da si koroški Slovenci tudi v bodoče ne bomo pustili kratiati naše pravice do vsestranskega sodelovanja z matičnim narodom — še najmanj pa od tistih, ki so v preteklosti koroško domovino vedno izdali, kadar so jim to narekovali njihovi velikomemski cilji. Glede narodnoosvobodilne borbe pa je treba poudariti, da je bil prispevek koroških Slovencev k vzpostavitvi druge avstrijske republike velik. Naša antifašistična preteklost pa je tudi danes pomemben steber povezovanja z demokratičnimi silami večinskega naroda — zato bo gojitev tradicij NOB tudi v bodoče sestavni del boja za naše pravice.“

Po skupnem kosilu je bil sprejem pri občinski skupščini mesta Maribor, gojenci našega dijaškega doma pa so navezali prijateljske stike s svojimi mariborskimi vrstniki ter si ogledali razne zanimivosti mesta.

Predstavniki celovškega in mariborskega dijaškega doma so podpisali Listino o pobratenu in s tem položili temelje še tesnejšemu sodelovanju.

Predstavitev manjšin v novi številki lista Einheit - Enotnost

Casopis za pravice manjšin v Avstriji, ki nosi petjezični naslov „Einheit-Enotnost-Jedinstvo-Egyseg-Svornost“, je prešel od običajnega velikega časopisnega formata na manjši revijalni format. Vendar ni njegov zunanji videz edino, kar pade bralcu v oči: razveseljuje je namreč predvsem bogata in pestra vsebina, ki je oblikovana tako, da predstavlja pravzaprav vse pomembnejše manjšine v Avstriji.

S problematiko madžarske manjšine na Gradiščanskem seznanja pogovor s profesorjem Lajosem Szaberejnyjem. Je to edina narodnostna skupnost, ki se je odločila za sodelovanje v takimenovanih svetovih. Svojo odločitev utemeljujejo gradiščanski Madžari z dejstvom, da člen 7 avstrijske državne pogodbe priznava in štiti le Slovence in Hrvate, vse ostale manjšine v Avstriji pa so slej ko prej brez uradnega priznanja in zaščite, kar da so gradiščanski Madžari sedaj dosegli z vključitvijo v svetove. V ostalem zastopajo „politiko malih korakov“, vendar je tudi njihov cilj enakopravnost na vseh področjih — od dvojezičnih otroških vrtcev preko dvojezične šole do dvojezičnih napisov in uradovanja.

Druga manjšina, ki jo spoznamo, so Romi ali Gigan na Gradiščanskem, ki se morajo boriti sploh z velikimi težavami, če se skušajo vključevati v delovno razmerje in v družbeno življenje. Pri tem igrajo pomembno vlogo zgodovinski predsodki, tudi pomanjkanje lastnih organizacij močno ovira njihov razvoj, predvsem pa je čedalje hujši asimilaciji krivo popolno ignoriranje te narodnostne skupine s strani uradne Avstrije — saj je Rome povsem prezrl celo „vzorni“ zakon o narodnih skupinah.

Naravnost klasičen primer v asimilacijo usmerjene manjšinske politike Avstrije doživimo pri dunajskih Čebih, pri katerih Avstrija z uspehom uveljavlja tudi svojo preizkušeno prakso „deli in vladaj“ (tudi pri njih velja za „demokratičnega“ samo tisti del narodnostne skupine, ki je pretrgal stike z matičnim narodom — glej primer Koroške!). Praksa, ki se je poslužuje Av-

strija v primeru dunajskih Čebih pri ljudskih štetjih, pa je skoraj že podobna tozadevni praksi Bolgarije, kjer so makedonsko narodnost statistično že povsem likvidirali. Razumljivo postavljajo dunajski Čebi na prvo mesto skrb za mladino.

Položaj gradiščanskih Hrvatov je prikazan v ogle dalu letošnje 50-letnice Hrvaškega kulturnega društva na Gradiščanskem, ko je bilo na proslavi tega pomembnega jubileja odločno postavljeno, da je Avstrija slej ko prej dolžnik, saj še vedno ni izpolnila svojih obveznosti iz državne pogodbe. Na prikriti in na očitne metode asimilacije pa opozarja prispevek, ki se bavi s prostorskim načrtovanjem na Gradiščanskem.

Pretežni del najnovejše številke lista „Einheit-Enotnost“ pa je posvečen koroškemu problemu, in sicer v luči 10. oktobra in s tem v zvezi na primeru politike, ki jo že 60 let vodijo in uveljavljajo nemškonacionalistični krogi. V obširnem članku je s številnimi dokumenti prikazano, kakšna je bila resnica koroškega plebiscita leta 1920 in da zato ni nobenega vzroka za takšno praznovanje oktobra, kot smo ga na Koroškem vajeni. Drugi prispevek se znanstveno bavi z vprašanjem nemškega nacionalizma na Koroškem od leta 1920 naprej ter dokazuje njegovo kontinuiteto vse do današnjih dni. Proti vsem tem pojavom pa je postavljena misel in vsebina „novega oktobra“, kot jo izpoveduje Oktobrski tabor.

Na koncu — nekako za primerjavo — sledi še prispevek o vojvodinski problematiki drugod: tokrat je govor o Vojvodini in posebej o možnostih, ki jih imajo tamkajšnje narodnosti na področju šolanja in izobraževanja.

Najnovejša številka lista „Einheit-Enotnost“ obsega 28 strani ter stane 10 šilingov. Dobi se v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Pavličeva 5-7, naslov uredništva pa je: Solidaritätskomitee für die Rechte der Minderheiten, Postfach 497, 9010 Klagenfurt/Celovec.

Združeni narodi

obsojajo rasno diskriminacijo
in se zavzemajo za pravice manjšin

Na zasedanju letošnje glavne skupščine OZN v New Yorku se je prejšnji teden končala splošna razprava, v kateri so predstavniki včlanjenih držav spregovorili k najbolj perečim vprašanjem današnjega sveta. Delo glavne skupščine se nadaljuje v odborih in pododborih, kjer tudi pripravljajo razne dokumente, ki jih naj bi sprejeli na tem zasedanju.

Tako je socialni odbor skupščine že predložil resoluciji o boju proti rasizmu in rasni diskriminaciji.

V prvi resoluciji pozdravljajo sklepno deklaracijo in odločitve z nedavnega šestega vrha neuvrčenih, nanašajoče se na položaj na jugu Afrike. Resolucija poziva države, naj sprejmejo zakone o kaznovanju zločinov apartheida; hkrati pa resolucija terja, da dopolnijo seznam posameznikov, organizacij, ustanov in predstavnikov držav, odgovornih za take zločine.

Druga resolucija zahteva od držav, da objavijo podatke o svojih odnosih z rasistično vlado v Južni Afriki. Nadalje zahteva od držav, da objavijo podatke o demografski sestavi svojega prebivalstva, posebej pa jih poziva, da se lotijo učinkovitih ukrepov za zagotovitev enakopravnosti in povečanje pravic narodnostnih, etničnih, jezikovnih in drugih manjšin.

Praznik v Radencih

v znamenju novih načrtov

V Radencih, „domovini“ znane mineralne vode, so prejšnji teden obhajali krajevni praznik, ki so ga razumljivo povezali s svojimi gospodarskimi dosežki in načrti. V praznovanje so zlasti vključili 110-letnico organiziranega polnjenja in prodaje radenske mineralne vode. Spomnili pa so se tudi pomembnega dogodka pred desetimi leti, ko sta jugoslovanski predsednik Tito in avstrijski predsednik Jonas v Gornji Radgoni svečano izročila v promet „most prijateljstva“ čez reko Muro.

Razvoj in načrte delovne organizacije Radenske, ki zaposluje danes že 2200 ljudi, je predstavil generalni direktor Feri Horvat. S ponosom je navedel, da sodi Radenska danes tako po obsegu proizvodnje kot po tehnologiji in kakovosti zdraviliških storitev ne samo v jugoslovanski, temveč tudi v svetovni vrh. Po količini polnjenja je Radenska na četrtem mestu v svetu; od skupno prodane količine mineralne vode v Jugoslaviji pa odpadeta na Radensko dve petini. O njeni kvaliteti in priljubljenosti doma in v svetu pa brez dvoma govori tudi mednarodna priznanja, ki jih je osvojila Radenska. Tako je prav letos, ko obhaja 110-letnico, prejela v Londonu na mednarodni živilski razstavi visoko priznanje, ki ga podeljujejo za izjemne dosežke in napredek v živilski industriji — in sicer je Radenska do-

slej edina, ki ji je to priznanje uspelo doseči dvakrat zapored.

Delovni kolektiv Radenske je svoj jubilej proslavil tudi z izgradnjo depandane k hotelu Radin, v kateri je 220 postelj, poleg tega pa še prostori gospodarske zbornice Slovenije in muzej Radenske. Prav tako so ob krajevnem prazniku odprli tudi novo poslopje pošte in banke. Praznik pa so še obogatili s kulturno-umetniškimi prispevki: pripravili so dobro obiskano srečanje s pesnikom Kajetanom Kovičem, čigar književni opus je bil prikazan v razstavnem prostoru poleg grafik akademskega slikarja Lojzeta Logarja.

Udeležencem zborovanja je spregovoril tudi predsednik skupščine SR Slovenije Milan Kučan, ki je prav tako naglasil uspešno pot Radenske ter orisal njene načrte za še večjo mednarodno uveljavitev.

Nacistični zločini v luči mednarodne znanosti

Na mednarodni znanstveni konferenci, ki je bila v Parizu pod naslovom „Nacizem in hitlerjanska vojna pred zgodovino“, so se dogovorili, da bodo ustanovili mednarodno komisijo, ki bo preučila in ugotovila dejstva o nacističnih načrtih za pokole ljudi in iztrebljanje narodov. Med drugim bo komisija morala podati tudi strokovno tehnološko oceno o inštrumentih, ki so jih uporabljali nacisti. V komisiji bodo sodelovali strokovnjaki in znanstveniki z najrazličnejših področij, tako da bodo njeni izsledki predstavljali prvo „kodificirano“ poročilo o genocidni politiki nacizma.

Na konferenci, na kateri so sodelovali znanstveniki različnih političnih prepričanj, so zlasti poudarili, da je Hitler že prej pripravil načrte za iztrebljanje „manjvrednih“ narodov. S tem so odgovorili tudi na trditve neonacističnih reakcionarnih krogov, zlasti v Zahodni Nemčiji, pa tudi pri nas v Avstriji, ki razširjajo „zgodovinsko resnico“, da Hitler sploh ni imel namena iztrebljati druge narode, temveč da je bil žrtev zarote Židov in komunistov in da se je bil zato „prisiljen“ braniti.

Ravno zaradi takih pojavov so se na konferenci tudi dogovorili, da bodo podobno mednarodno konferenco pripravili tudi v Zahodni Nemčiji, kjer je oživljanje nacističnih legend postalo že vznemirjajoče. Kot gostiteljica takega zborovanja pa bi prišla v poštev tudi Jugoslavija, in to zaradi vloge, ki jo je imela v boju proti fašizmu in zaradi velikega deleža jugoslovanskih znanstvenikov pri raziskovanju zgodovinskih resnic o nacizmu.

Počastitev Prežihovega Voranca

velikega slovenskega pisatelja, humanista in revolucionarja

S tridnevni „Vorančevimi slavnostmi“, ki so potekale minuli teden v ožji domovini Lovra Kuharja — Prežihovega Voranca, so domačini in je ves slovenski narod dostojno počastil velikega koroškega slovenskega pisatelja ter humanista in revolucionarja. Posameznih prireditev so se udeležili številni domačini, pridružili pa so se jim tudi vodilni predstavniki družbenopolitičnega in kulturnega življenja vse Slovenije. Navzoči so bili tudi zastopniki slovenskih organizacij iz avstrijskega dela Koroške, saj koroški Slovenci na obeh straneh državne meje izpričujejo zvestobo velikemu sinu naše zemlje, ki je s svojimi literarnimi umotvoril ustvaril edinstvene spomenike našim krajem in ljudem.

Letošnje „Vorančeve slavnosti“ so se začele v četrtek z otvoritvijo obnovljene Prežihove bajte na Preškem vrhu in Vorančevega muzeja v njej. Prežihovo bajto z muzejem je odprla pisateljova vdova Marija Kuhar — Prežihinja, medtem ko so razne skupine

rovanjem na Preškem vrhu nad Ravnanmi, kjer so odkrili spomenik velikemu rojaku, pisatelju in revolucionarju Prežihovemu Vorancu. Spomenik je napravil znani slovenski kipar Stojan Balič, ki je — kot je v slavnostnem govoru poudaril predsednik SZDL Slovenije Mitja Ribičič — „ustvaril izrazito, izjemno podoživljeno podobo kmeta in umetnika, revolucionarja in misleca“.

Ko je naglasil trdno povezanost Prežihovega Voranca z domačo koroško zemljo, v kateri je ostal zasidran tudi med vojno, ko je moral skozi belogardistične, italijanske in nemške zapore, je Mitja Ribičič dejal: V Mauthausnu je izgubil vero v človeka, ker je bilo to, kar je videl in doživel, tako grozno, da je sklenil, da ne bo več prijel peresa. Vendar, tu v Kotljah se mu je povrnila spet silna vera v slovenske male ljudi, začel je spet pisati, tudi o strahotah, povrnil se je v otroška leta ter prinesel materi Solzice, ki so cvetele v Peklu, v mračni globači pod Koglom.

Kakor je bil Voranc po eni strani povezan s svojo ožjo, rodno domovino, tako je po drugi strani njegovo delo veljalo spet vsem malim in zatiranim ljudem. Zato bi mu spomenik lahko postavili na kateremkoli kraju ožje in širše domovine, v Beogradu ali v Ljubljani, v Trstu ali v Celovcu — je naglasil Mitja Ribičič — vendar smo vsi prepričani, da je najbolj naravno in najbližje umetnikovega življenju in srcu, če njegov spomenik stoji na Prežihovini, na tem prelepem Preškem vrhu. Pa ne samo zaradi tega, ker že trideset let počiva na tistem vaškem pokopališču tu spodaj v Kotljah, ne samo zaradi njegovega očeta in matere, ne samo zaradi brata, ki so ga v teh gozdovih ubili gestapovci, ampak zato, ker je prav iz te prelepe koroške zemlje in iz trdega življenja proletarcev po njenih strminah črpal snov za svoje povesti.

„Zato mora stati Voranc tu gori, velik in čokat, s pleči kakor skala, v vzboklinastim čelom in ostrimi, poševnimi zarezami ustnic. Tu mora biti, ostati sredi Koroške ter stati na mrtvi straži naše revolucije, na preži za njeno človečnost in pravičnost, na preži za narodnostne in človečanske pravice ljudi. Tu mora stati in nas hrabriti, da bomo znali pogumno gledati vase in okrog sebe in s tem pogumom presojati, kakšno je bilo resnično življenje včeraj in kakšno bo lahko jutri, če bodo Hudabivniki združeni, enotni in močnejši od kakršne koli oblasti nad njimi.“

Ob koncu svojega govora je Mitja Ribičič poudaril, da bomo tudi v bo-

doče ostali zvesti Prežihovemu Vorancu: Še naprej bodo otroci naših otrok prebirali Vorančeve Solzice, mi pa Požganico, Doberdob, Jamnico, kadar pa nam bo težko, bomo vzeli v roke Samorastnike, da bi si pri Prežihovih izvirih načrpali novih moči za nove boje. Koroški partizani pa bomo k njegovemu spomeniku prihajali tudi zato, da bi skupaj s Prežihovim Vorancem potovali po partizanskih stezah od Kotelj do Belih vod, kajti v vsaki globači in grapi je skrita še nenapisana povest o boju in žrtvah, v vsakem gozdu bomo lahko poslušali pesem ob labornem ognju. Popotovali pa ne bomo samo zato, da bi se naučili lepote prelepe koroške zemlje ob Zili noj Dravi, pač pa da bi videli, kako danes živi mladi rod samorastnikov, pomasni rad, ki nima več upognjenih pleč. Če živi boljše in lepše, kakor smo znali živeti mi, se bomo tega skupaj s Prežihom veselili.

Na slovesnosti pri odkritju spomenika Prežihovemu Vorancu so prebrali tudi osebno sporočilo predsednika Tita, ki se Prežih spominja kot ožjega sodelavca in prijatelja, nato pa poudarja: „Njegovo delo je postalo last ne le slovenskega naroda, temveč vseh narodov in narodnosti Jugoslavije. Zato pozdravljam kot zelo pomembno odločitev o odkritju spomenika Prežihovemu Vorancu, kar bo trajno priznanje in spomin na tisto, kar je storil za svobodo in razcvet naše države.“

Dan odprtih vrat

na slovenski gimnaziji v Celovcu

Pod geslom „Kulturni avtoportret Slovenske gimnazije“ prirejamo v četrtek, 25. oktobra 1979, v okviru akcije „Kultura — šola — kultura“ ob avstrijskem nacionalnem prazniku

dan odprtih vrat

in kulturni festival

na katerega vabimo vse starše dijakov, prijatelje Slovenske gimnazije in bivše dijakke šole ter zainteresirano javnost.

Od 8.00 do 12.00 ure vam bomo nudili ves dopoldan vrsto kulturnih aktivnosti naših bivših in sedanjih dijakov. Obiskali boste lahko pouk glasbe, ročnega dela, telovadbo in literarno branje naših bivših dijakov. V avli bodo razstavljali naši umetniki — absolventi svoja dela. Dijaki bodo prezentirali svoj časopis MI; glasbene in plesne točke bo dopolnila podijska diskusija na temo „Mesto slovenske gimnazije v koroškem kulturnem življenju“. Umetniški razstavi se bo pridružila še izdana literatura naše ustanove in literatura o njej ter filmski prikaz o šoli.

Skratka: Na neprisiljen in odprt način bomo skušali prikazati naše kulturno lice. Prisrčno vabljeni vsi!

Ravnatelj dr. Vospernik

Vorančevi rokopisi

V FAKSIMILIRANI IZDAJI

Mladinska knjiga v Ljubljani je na čast „Vorančevih slavnosti“ izdala faksimilirano izdajo rokopisov treh besedil Prežihovega Voranca: novelo „Greh na odoru“ (ki ima v zbirki „Samorastniki“ naslov „Ljubezen na odoru“), črtico „Solzice“ ter literarno reportažo „Gospodstvo polje“. Knjigo je pripravil urednik Vorančevih zbranih spisov Drago Druškovič, ki je napisal tudi spremno besedo, ki bo z njegovim dovoljenjem ponatisnjena tudi v Koroškem kalendarju za leto 1980 — kot prispevek k 30-letnici smrti Prežihovega Voranca.

izvajale bogat kulturni spored. Zvečer pa so v Kotljah odprli prenovljen kulturni dom, ki so ga poimenovali po svojem velikem rojaku Prežihovemu Vorancu; otvoritev je bila povezana z literarnim večerom in hoteljskim literarnim taborom.

Osrednji del „Vorančevih slavnosti“ je bilo 7. zasedanje plenuma kulturnih delavcev OF, ki je bilo letos v celoti posvečeno razpravam o življenju in delu Prežihovega Voranca. Po uvodnih besedah predsednika plenuma kulturnih delavcev OF akademika Josipa Vidmarja je o Vorančevem življenju in delu spregovoril Drago Druškovič, urednik Prežihovih zbranih spisov, ki je nanašal biografske podrobnosti ter orisal okoliščine, ki so odločilno vplivale na Prežihovo pisateljsko in revolucionarno delo. Članica sveta federacije Lidija Sentjurc je v svojem referatu osveščila predvsem Vorančevo politično delo. Poleg tega pa so o Prežihu in njegovem pisateljskem ter revolucionarnem delu spregovorili še številni literarni zgodovinarji in kritiki, kulturni delavci in tudi Prežihovi sodobniki, ki so obudili osebne spomine nanj.

Prireditve v okviru „Vorančevih slavnosti“ so izzevene s sobotnim zbo-

Avstrijski raziskovalec

o manjšinskem šolstvu na Koroškem

V zborniku „Vprašanja geografske znanosti“, ki je pred nedavnim izšel v Innsbrucku, je objavil Peter Meusburger zanimivo razpravo o „Izobrazbenem nivoju in šolski situaciji Slovencev na Koroškem od 1848 do 1978“ (Ausbildungsniveau und schulische Situation der Slowenen in Kärnten von 1848 bis 1978). Avtor v zelo strnjeni obliki prikazuje najprej razvoj utrakovistične, nato dvojezične šole na Koroškem in nekoliko obširneje piše o Zvezni gimnaziji za Slovence.

V svoji razpravi je upošteval Meusburger domala vso slovensko strokovno literaturo in le tu in tam zasledimo trditve, ki so že ovržene ali osporavane. Tako je n. pr. Lojze Ude pred leti opozoril na dejstvo, da nemška literatura navaja le nekaj izjav občin glede učnega jezika iz leta 1869. O tem vprašanju obstaja tudi ogromno arhivskega gradiva, ki je težko dostopen in ga prav zaradi tega verjetno še nihče ni sistematično pregledal. Avtorjeva trditev, da se koroška slovenska narečja bistveno razlikujejo od slovenskega knjižnega jezika in da se je le-ta razvil še

sredi 19. stoletja, spada seveda med standardne ugotovitve nemškonacionalistične publicistike, ne postaja pa s tem znanstveno utemeljena. (Verjetno razlika med nemškim in knjižnim jezikom in posameznimi narečji tirolskih dolin nič ni manjša.) Tudi k vprašanju kulturne avtonomije in šol v Sentjakobu in Sentrupertu pri Velikovicu bi se dalo še marsikaj pripomniti. Večina deželnih in državnih poslancev, ki jih avtor označuje kot voljeno politično vodstvo strukturno koroških Slovencev, se sama ni označevala za Slovence.

Te pomanjkljivosti seveda ne zmanjšujejo pomena pričujoče razprave. Predvsem je avtor nakazal povezano med socialno pripadnostjo koroških Slovencev ter političnim in kulturno-političnim stremljenjem na eni strani dela slovenske inteligence in na drugi strani vladajočega sistema na Koroškem. Njegova uvodna ugotovitev glede vloge šole, ki je po eni strani pod gotovimi političnimi in socioekonomskimi pogoji učinkovito sredstvo germanizacije, na drugi strani pa najvažnejši steber kulturne samobitnosti in gospodar-

skega in socialnega napredka, je povsem točna. Haas in Stuhlpfarrer pa sta v knjigi „Avstrija in njeni Slovenci“ nakazala, kako je z raznimi političnimi ukrepi oblast stalno zagotavljala uspehe germanizacije. Zanimivo je avtorjevo opozorilo na ljudsko štetje leta 1939 in primerjava le-tega z narodnostno situacijo ob ukinitvi obvezne dvojezične šole leta 1958.

Poučne so tudi avtorjeve ugotovitve glede Zvezne gimnazije za Slovence in glede njenih absolventov, pravtako se je treba zamisliti ob njegovi lakonični ugotovitvi, da koroški Slovenci obiskujejo tudi druge srednje šole. Opozorja na zaostlost velikokoroškega okraja na osnovi številne zaposlenih z višjo visoko kvalifikacijo in primerja številke z avstrijskim povprečjem. Pomanjkanje ustreznih delovnih mest negativno vpliva na vrnitev srednje- in visokokvalificiranega kadra v domače okolje. Ugodnejši bo razvoj le, če bo na dvojezičnem ozemlju Koroške nastalo več ter kvalitativno boljših delovnih mest in če bo meja čimbolj odprta, pravi ob koncu Meusburger.

TONE ZORN

Kärntner Landsmannschaft

in nemškonacionalna propaganda pred 60 leti

Ti in podobni pogledi so našli svoje mesto tudi v spomenici koroškega deželnega odbora, pripravljeni za predstojajočo mirovno pogajanja v Parizu. Odveč je omeniti, da je spomenica izhajala iz zahteve po pripadnosti celotne Koroške Nemški Avstriji. Značilno je, da je tudi ta spomenica še zlasti stavljala v ospredje gospodarske dejavnike. Med drugim beremo, da „prometno-geografske, politične, gospodarske in kulturne razmere dajejo Koroški značaj enotne dežele, kar priznava tudi slovenska stran“. O Slovincih beremo, da se čutijo prvenstveno Korošci in šele v drugi vrsti Slovence (sic!). V narodnostnem pogledu po trditvi spomenice tudi ni zaključena slovenskega jezikovnega območja, ampak „le jezikovno mešani del dežele“. Izjema naj bi bila le občina Jezersko, ki da pripada zaključnemu jezikovnemu območju Kranjske. Spomenica je dalje trdila, da bi pri „nestrankarskem plebiscitu najmanj 75 od 100 prebivalcev prostora, ki ga zasedajo Slovenci (Jugoslovani), glasovalo za nedeljeno Koroško v okviru Nemške Avstrije“. Ob koncu je spomenica omenjala, kaj vse bi Avstrija izgubila s pripadnostjo Mežiške doline in Roža Jugoslaviji na gospodarskem ter prometnem področju (KL, 13. marec 1919, št. 10).

II. Po uspešni jugoslovanski ofenzivi maja 1919, med katero je padel tudi Celovec, je morala iz razumljivih vzrokov Kärntner Landsmann-

schaft začasno utihniti. Znova se je nato pojavila 24. septembra 1919. Propagadni list se je ob tej priložnosti predstavil za „zvestega in odkritosrčnega svetovalca“. V njem, razumljivo, znova najdemo geslo „Koroško Korošcem“, pa tudi težnjo izdajateljstva propagandnega lista, da združijo vse „dobro misleče deželane okrog... rdečo-bele zastave ter poduk v najožji skupnosti prenesti vse tja do zadnje gorske koče“.

Kar se tiče plebiscita, je Kärntner Landsmannschaft poudarjala, da gre pri tem dogodku za vprašanje, „ali bodo Korošci utonili v srbski politični močvari ali pa naj bi se kot državljani svobodne ljudske države, vsestransko („naprej in navzgor“) razvijali. „Pri tem“, nadaljuje list, „ne poznamo (političnih) strank, tu so... le Korošci, tu je vsak z zvestim koroškim mišljenjem kot dragocen sodelavec srčno dobrodošel!“ (KL, 24. september 1919, št. 17).

Kar tu naj povemo, da je list tudi v prihodnje poudarjal vse tiste stereotipe, ki so se o Slovincih in ostalih jugoslovanih pričeli pojavljati v avstrijskem prostoru še zlasti v letih pred prvo svetovno vojno. Tak stereotip, prirejen za trenutno rabo, je bilo na primer opozarjanje Korošcev na usodo, pred katero stojijo: ali bodo pripadli kulturno, gospodarsko ali po običajih zaostalemu in propadajočemu Balkanu, ali pa civilizirani Srednji Evropi, ki

se bo po ozdravitvi ran, ki ji jih je prinesla prva svetovna vojna, še krepkeje „razvijala kot kadarkoli prej ter bo postala varno zavetje reda in miru!“. Težnje po priključitvi južne Koroške matičnemu narodu je Steinacherjev krog sedaj označil za „imperialistične zavojevalske načrte“. Dalje beremo o srbskem izžemanju „zavojevalnih področij“, še posebej pa je Kärntner Landsmannschaft ukvarjala s tedanjo zaporo med obema koroškima plebiscitima conama. Ob vsem tem najdemo tudi trditve, da prebivalci cone A brez „ozke državne povezanosti s cono B (beri: Nemško Avstrijo) trajno sploh ne bodo mogli obstojati“ (KL, 1. oktober 1919, št. 18).

Od septembra 1919 dalje je bil celovški propagadni list še posebej namenjen prebivalcem cone A in temu namenu je bila podrejena celotna njegova vsebina. V tem smislu je kar se da zanimiv (sicer nemški!) dopis „nekega koroškega Slovence“, domnevno pač Hansa Steinacherja, namenjen slovenskim koroškim rojakom. Ob tem, vsekakor programskem zapisu, se moremo že kar začetka ustaviti ob vprašanju, ki naj ga plebiscit razreši, namreč o pripadnosti june Koroške „monarhistični vladavini države SHS“ ali pa „svobodni avstrijski ljudski republiki“. Od Jugoslavije, nadaljuje neimenovani „koroški Slovenec“, lahko sorojaki pričakujejo v kratkem le vojno z Italijo, in v kolikor bo južna Koroška jugoslovanska, potem bo tudi „Spodnja Koroška“ del bojišča. Poleg tega so možni oboroženi sponadi še z drugimi jugoslovanskimi sosedami (KL našteva Romunijo in Madžarsko). Temu sledi opozarjanje na veliko jugoslovansko zadolženost v tujni, ki jo bo mogoče odpraviti le z večdesetletnimi „enormnimi davki“.

Zatem zapis omenja jugoslovansko mednarodne odnose ter „gospodovanje“ Srbov, ter zaključuje: „Koroški Slovenci... hočemo ostati, kjer smo, hočemo varovati in ohraniti svoje posebnosti, jezik in naše dobre običaje, ki smo jih prevzeli od naših prednikov“. V kolikor pa pridemo pod žezlo krvavih Karadordjevičev, nadaljuje neznan Slovenec, so naše posebnosti ter narodnostna samostojnost izgubljene ter se bomo vtopili v srbstvo. Šola in cerkev bosta srbizirani, katoliška vera odvzeta ter zamenjana s pravoslavno. Zato — nadaljuje zapis — se moramo odločiti za nedeljeno Koroško“ (KL, 8. oktober 1919, št. 19).

V nadaljevanju zapisa najdemo zagotovilo, da „nas vzroki gospodarske narave silijo“ k temu, „da se priključimo avstrijski republiki“. Te gospodarske „vzroke“ skuša neimenovani „Slovenec“ v nadaljevanju tudi utemeljiti. Vsemu temu sledi zagotovilo o stoletnem mirnem sožitju obeh narodnosti na Koroškem, deželi, ki jo na jugu razmejujejo Karavanke. O Slovincih na Kranjskem beremo, da imajo sicer podobno govorico, vendar pa so koroškim Slovincem tuji. Preprostem Korošču je bilo tudi namenjeno zagotavljanje o velikem pomanjkanju v Sloveniji, kjer da imajo celo krušne karte — celo za kmečkega človeka. Značilna je dalje trditev, da bodo po ureditvi narodnostnih nasprotij v Evropi „odločilni edinole gospodarski momenti za naše življenje“. V tem primeru grozi koroškim Slovincem „tlačenje Srbov in Hrvatov“, ki „radi boljše zemlje, na kateri živijo, lahko bolje pridelujejo“. In koroški Slovenci? Tedaj bomo tudi v gospodarskem smislu postali „sužnji, ne da bi se nam pomagalo“ (KL, 15. oktober 1919, št. 20).

(Dolge v prihodnji številki)

Obisk mladih likovnikov iz Vuzenice

Deveto srečanje mladih likovnikov v okviru Koroške likovne kolonije mladih Vuzenica 79 je tradicija srečanj bolj ali manj večjih čopičarjev. Kot že devetkrat doslej, je bil za naše najmlajše popestren konec počitnic z likovno dejavnostjo. Muta in Vuzenica vsako leto sprejemata naše najmlajše likovnike, ki želijo na svojstven način upodobiti sedanji trenutek in ga pokloniti prihodnosti. Tako se je ob zadnjem srečanju (v počitnicah) v Vuzenici rodila zamisel, da bi otroke oziroma starše-gostitelje iz Vuzenice, ki sprejemajo vsako leto naše najmlajše, pogostili in jih spremljali po naših krajih, odnosno jim pokazali nekaj lepote Koroške.

No in v nedeljo je prišlo do tega srečanja. Gostje — prijatelji iz Vuzenice so že jutraj prispeli v Celovec. Tu so jih čakali naši mladi likovniki, udeleženci zadnjih likovnih kolonij, skupaj s starši in jim pripravili prigrizek sprejem. Nato so se vsi skupno odpeljali in si ogledali mesto Celovec. Po ogledu mesta smo se odpravili na Gospodarsko polje, kjer smo si ogledali vojvodski prestol. Ob vojvodskem prestolu je iz mladih grl zadonela pesem „SLOVENSKI SMO FANTJE PRI DRAVCU DOMA“, ki je združila vse tako da so se vsi počutili kot bratje med brati. To srečanje oziroma ta izlet pa je imel še drug namen, namreč da bi mladi prijatelji iz Vuzenice skupaj z našimi najmlajšimi likovno tudi nekaj ustvarili. Zbirali so motive v treh skupinah — ena ob vojvodskem prestolu, druga v Gospi sveti in tretja ob vzhodnem obrežju Vrbskega jezera. Po zaključnem likovnem ustvarjanju na prostem, smo se skupno odpeljali na Radiše, kjer je v gostišču pri Taverju bilo pripravljeno kosilo. Z eksponati, ki so jih likovniki ustvarili v teku dneva, se je sestavila v novem kulturnem domu na Radišah razstava, katero so po kratkem kul-

turnem sporedu uradno otvorili. Razstavo je sestavil mentor akademski slikar Bojan Golija, ki je ustvarjena dela tudi sistematično razporedil. Kulturni spored je popestril mlajši sestav tamburaške skupine Slovenskega prosvetnega društva „JEPA-BAŠKO JEZERO“ iz Loč pod vodstvom Erike Wrolich. Vsi smo bili zelo navdušeni nad mlado zasedbo skupine, ki je svoj program odlično odigrala. V imenu SPD „RADIŠE“ je navzoče goste pozdravil predsednik Tomaž Ogris in izrazil veselje nad tem, da je bila likovna razstava reprezentirana na Radišah. Med častnimi gosti so bili direktor osnovne šole

Krščanska kulturna zveza prireja v okviru mednarodnega leta otroka 1979

REVIJO MLADINSKIH ZBOROV

v nedeljo 21. 10. 1979 ob 14. uri v Farni dvorani v Šentjakobu v Rožu.

Nastopajo otroške in mladinske skupine z Gur, Roža, Zilje in Kanalske doline.

v Vuzenici Lojze Gobec, akademski slikar Bojan Golija, predsednik SPZ Valentin Polanšek ter tajnik SPZ Andrej Kokot. Potem je povzel besedo predsednik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek in se v imenu le-te zahvalil za idejo srečanj in želel, da naj bi se ti stiki še intenzivirali. Širiti zanimanje za likovno umetnost odnosno likovno kreativnost med najmlajšimi oziroma pridobivanje likovnega znanja v teoriji, posebno pa v praksi, naj bi bila ena izmed naših poglavitnih nalog v prihodnosti. Zahvalne besede za ta topel sprejem gostov iz Vuzenice med koroškimi Slovenci je izrekel direktor osnovne šole v Vuzenici in glavni motor likovne kolonije v Vuzenici Lojze Gobec. Zahvalil se je Slovenski prosvetni zvezi za ta velik doprinos pri realizaciji likovnih kolonij v Vuzenici ter tega srečanja likovnikov na Koroškem. Z nastopom pevske skupine iz Vuzenice ob spremljavi harmonike in s skupno zaključno pesmijo, so se prijateljske vezi med našimi mlajšimi likovniki in likovniki iz Vuzenice še poglobili.

Zaključno naj še omenimo, da je na predvečer obiska iz Vuzenice imelo SPD Radiše v Kulturnem domu družabni večer, ki je odlično uspel.

M. J.

Turistična razstava „Po Koroškem“ v Ljubljani

Da bi vzbudili v matični deželi Sloveniji večje zanimanje za Koroško je turistična organizacija Kompas v sodelovanju z Zvezo slovenskih zadrug v Celovcu pripravilo v soboto 13. oktobra v Komposovi galeriji v Ljubljani zanimivo turistično razstavo z naslovom „Po Koroškem“.

Naše goste in številne navzoče je ob otvoritvi razstave pozdravil predstavnik gospodarske zbornice Slovenije Boris Lasič, ki je ob tej priložnosti vzpodbujal prebivalce Slovenije za izlete na Koroško, kjer je ohranjenih mnogo naravnih lepot in kjer je še ohranjen gostoljubje ljudi, ki izletnikom postrežejo v domačem slovenskem jeziku. Podpredsednik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter je opozoril, da je Koroška zelo privlačna dežela, kar dokazuje visoko število nočitev nad 13,5 milijona v lanskem letu iz cele Evrope. Med temi pa je sorazmerno malo obiskovalcev iz Jugoslavije. Vendar pa se v zadnjih letih opaža zlasti v zimski sezoni večje zanimanje za Koroško. Šef Interesne skupnosti za turizem in trgovino (ISTIT) Alojz Gergorič se je lahko pohvalil, da so izdali prospekt za Podjuno, kjer so zapopadna gostišča in trgovine, kjer postrežejo dvojezično. Otvoritev razstave se je udeležil tudi avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Lichem, ki je ob tej priložnosti tudi spregovoril in menil, da imamo prebivalci tako ene kot druge dežele veliko srečo, ker živimo ob odprti meji, preko katere se čedalje uspešneje pretakajo gospodarski, kulturni in pa tudi turistični tokovi.

Na razstavi „Po Koroškem“ imajo obiskovalci priložnost dobiti prospekt o Koroški, ki so delno napisani tudi v slovenskem jeziku in se tako seznaniti z uslugami in pa tudi pokrajinskimi lepotami, s katerimi je Koroška bogato obdarjena.

Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu in ljubljanski turistični organizaciji Kompas velja zahvala, da sta s razstavo dala prebivalstvu v Sloveniji možnost, da se bolj na stežaj odprejo vrata, ki vodijo na Koroško — v deželo, ki je nekoč bila zibelka slovensstva.

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli in društvene folklorne skupine vabijo na

FOLKLORNI PLES

v soboto 20. oktobra 1979 ob 20. uri v hotelu Obir v Železni Kapli. Za ples bo igral ansambel Fantje izpod Obirja

Na sporedu bodo tudi folklorni nastopi, bogat srečolov in tudi za dobro jedajo in pijačo je poskrbljeno. Ljubitelji vesele družabnosti pristočno vabljeni!

O d b o r

Ob avstrijskem državnem prazniku vabi Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli na

KONCERT

ki bo v četrtek 25. oktobra 1979 ob 20. uri v farni dvorani v Železni Kapli. Spored bodo izvajale skupine sosednjih prosvetnih društev in domačega društva.

Prebivalstvo in ljubitelji petja in glasbe pristočno vabljeni, da počastimo državni praznik.

O d b o r

Tevžju Komposchu v slovo

Po krajši bolezni je v celovški bolnici umrl v soboto, dne 6. oktobra 1979 Tevžej Komposch, nekdanji mlinar iz Plaših pri Hodišah. Prepeljali so ga v mrtvašnico hodiškega pokopališča, kjer smo ga 10. oktobra 1979 položili k večnemu počitku.

Pokojni je dosegel lepo starost 85 let, čeprav mu življenje nikakor ni prizanašalo. A bil je vesel človek, ki je znal v vsakem dogajanju še najti ravnotežje in sebi ter drugim oporo v neumljivem humorju.

Čudovito je ob odprtem grobu spomnil številne pogrebe na življenjsko pot Tevžja domači župnik Lovro Kaselj: Mladi Tevžej bi po volji očeta moral iti študirat. Z uspešno mladostno zvijačo se je obrnil celovških šol, ker je raje ostal v domačem okolju in povezan z njegovo lepoto in dejavnim življenjem. V prvi svetovni vojni je bil mornar z vsemi pestrimi in burnimi prijetljaji. Ko se je vrnil domov, je delal v mnogih poklicih, najrajši v službi razvijajočega se turizma. Srečal in poznal je imenitne ljudi, vedno pa je ostal zvest svojemu domačemu kraju in izročilu očetov. Vsem je pomagal, do vseh bil prijazen in dober. Sam povsem skromen, nadarjen in kulturn v praven pomenu besede, je mnogo prispeval k prosvetnemu in gospodarskemu razvoju Hodiš. Kljub krivicam ni nikogar sovražil. Bil je človek, ki si je vse življenje obrnil bogastvo srca in lepote. S to belo krizantemo kulturnosti je bil vsem poznan, od vseh priznan. Zahvalo je izrekel župnik še Nendlnovi družini, kjer je Tevžej našel dom in oskrbo, odkar mu je bila umrla skrbna žena Leni.

V imenu SPD Zvezda se je nato zahvalil za njegovo delovanje v domači prosveti občinski odbornik Fridi Sabotnik.

Župan Gottfried Schoffenegger je pokojnemu izrekel priznanje in zahvalo za vse njegovo delovanje v korist skupnosti, še posebno kot večletnemu odborniku občine Hodiš. Splošno priznanje, ki ga je bil pokojni deležen, razvidno iz velikega spremstva na njegovi zadnji poti, je najbolj zgovorno pričevanje za dragoceno osebnost, ki jo z njim zgubimo, je zaključil.

V imenu zveze slovenskih izseljencev se je od sotrpina iz taborišč v Nemčiji poslovil predsednik Jozef Partl. Obudil je pogrebem spomin na strašni dogodek nasilne preselitve iz doma in rodne zemlje v nasprotju z mirnimi tokovi tujkega prometa, ki jih pozna današnji čas. Želel je umrlemu izseljencu vsaj mirno spanje v rodni zemlji.

Za veliki doprinos Tevžja Komposcha bližnji in širši slovenski skupnosti se je pokojniku zahvalil dr. Mirt Zwitter: Nad 30 let je Tevžej služil domači Posojilnici kot njen blagajnik, nad 11 let je sodeloval v odboru Posojilnice Celovec in prav tako dolgo kot odbornik Zveze slovenskih zadrug. Od mladih let in vse življenje je dajal tehten prispevek kot igravec, organizator in pevec domačega prosvetnega društva. Zaradi svoje razgledanosti in kulturne prizadevnosti je več let predsedoval nadzornemu odboru Slovenske prosvetne zveze v Celovcu.

Vseposod je prispeval, ni vprašal po času, še manj po plačilu. Vse življenje se je razdaljal v službi sosedom in skupnosti, ni pričakoval niti priznanja, niti zahvale.

Ko so ga 18. maja 1941 gestapovci in njihovi pomagači prisilili, da izroči ključce, premoženje in knjige Posojilnice, je zahteval potrdilo o predanem. Pa mu je odgovoril eden izmed nasilnežev: „Dobil va boš! Morda ti bo manj prijetno, kot misliš“. Leto kasneje je nato zapisal v zapisnik:

„Ko so me 14. aprila 1942 gestapovci ob prvi zori odpeljali iz doma v nemško taborišče, sem videl, da so mi dali obljubljeno potrdilo“.

Nekdo je hotel našega pokojnega Tevžja ponižati s tem, da ga je imenoval blapca. A ga ni ponižal, marveč nad mnoge povzpel. Kajti prijatelj Tevžja Komposcha je bil pravi, svoji nalogi ves predani, do zadnjega zvesti blapca. Dajal je vsem, da, ko življenje zajde, smrt pri njemu ničesar več ne najde! In takešen nam bo Tevžej ostal v trajnem spominu vsem, ki smo ga poznali in radi imeli. Naj v domači zemlji, ki jo je tako dejavno in zvesto ljubil, počiva v miru.

Tudi v nemških besedah je orisal govornik kratko na dan, ko se toliko govori o ljubezni in zvestobi do domovine, kot pravi vzor teh vrlin: Vse dolgo življenje je Tevžej tudi

Oder Mladje KDZ v Celovcu vabi na premiero igre Smiljana Rozmana

ČUDEŽNI PISALNI STROJČEK

v torek 23. oktobra 1979 ob 19.30 uri v dvorani Marjanišča v Celovcu.

v najtrših časih ohranil ljubezen, predanost in zvestobo vsemu, kar je podedoval od svojih očetov.

Tudi na seji Izvršnega odbora Slovenske prosvetne zveze prisotni predsednik nadzornega odbora dr. Franci Zwitter se je spomnil zaslužnega prosvetaša in političnega delavca.

Hodiški pevski zbor se je poslovil od svojega člana ob grobu z ubranimi žalostinkami, ki jih je odpel pod vodstvom Foltija Paulitscha. Crkvene obrede pa je z mašo zaključil nekdanji hodiški župnik dr. Janke Mikula.

Obisk sindikalistov

Ta teden je bila delegacija avstrijske Zveze sindikatov za Koroško na dvodnevem uradnem obisku v Sloveniji in je s tem vrnila obisk predstavnikom Zveze sindikatov Slovenije, ki so letos maja obiskali Koroško.

Predstavniki obeh sindikalnih zvez so imeli v Ljubljani pogovore, ki sta jih vodila predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Vinko Hafner in deželni sekretar Zveze sindikatov Koroške Gerhard Hausenblas; pogovorov se je udeležil tudi avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Walter Lichem.

Po medsebojni informaciji o delovanju obeh sindikalnih organizacij so se dogovarjali o sodelovanju na gospodarskem in družbenem področju. V tem okviru je bilo govora tudi o jugoslovanskih delavcih, ki so začasno zaposleni na Koroškem. Prav tako pa je bil vsebina pogovorov tudi položaj slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji.

Posojilnica v Bilčovsu vabi na predavanje v okviru tedna varčevanja

IZKORIŠČANJE DAVČNIH UGODNOSTI DELOJEMALCEV

v sredo 24. oktobra 1979 ob 20. uri pri Miklavžu. Referent: prof. dipl. trg. Franci Brežjak

Vabita odbora

dirati. Žalostno in sramotno je, da občina Škocijan prav v mednarodnem letu otroka kaže takšno nestrpnost do otrok, ki se jih vzgaja v plemeniti miselnosti — sprave in medsebojnega razumevanja.

Na zadnji seji je bil odklonjen tudi predlog obeh slovenskih odbornikov, da bi se odborniki vključno z županom odpovedali polovici sejnine (ta predlog je slovenska frakcija že stavila ob priložnosti letnega obračuna), češ, če je že res občina v denarnih težavah potem naj le-ta štedi pri sebi, ne pa pri otrokih.

Tik pred gradnjo predora pod Karavankami

Republiška skupnost za ceste in Delniška družba Turska avtocesta sta prejšnji četrtek vabila novinarje iz Avstrije in Jugoslavije ter tudi iz drugih držav na tiskovno konferenco na Bledu in Beljaku v zvezi z gradnjo cestnega predora pod Karavankami. Ob tej priložnosti je bil z letališča v Lescah ogled trase predora ter portalov v Jugoslaviji in Avstriji s helikopterjem jugoslovanske milice.

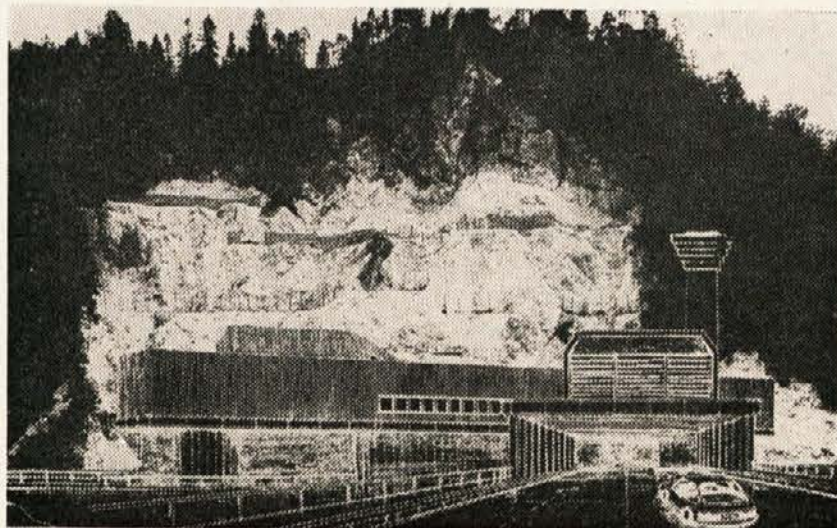
Na obeh straneh Karavank so v teku preddela za gradnjo 7,9 kilometra dolgega cestnega predora. Na naši strani se izvaja zavarovanje strmega področja portala (že en smrten primer). V delu so dovozne ceste k portalu, naročilo za preskrbo z energijo za gradbišče predora in predor, je bilo že oddano. Premajhen podvoz pod železniško progo je bil tudi že razširjen pri gradnji dovozne ceste.

V Jugoslaviji so preddela bistveno lažja, kajti dovozna cesta h glavi jaska je že prevozna. Oddana so dela za gradnjo mostu preko Save v območju južnega portala in za cestno povezavo gradbišča.

Z gradnjo predora samega se bo pričelo prihodnje leto. Glede financiranja tega velikega projekta je pogodbeno določeno, da vsaka država zagotovi 400 milijonov šilingov (oziroma ekvivalentni znesek v dinarjih) kot lastna sredstva. Preostali potrebni kapital mora pridobiti s kreditnimi sredstvi jugoslovanski investitor; te kredite naj bi se odplačalo v 25 letih. Vsi stroški v zvezi z gradnjo se delijo med Avstrijo in Jugoslavijo v razmerju 50:50.

Od 7864 m dolgega predora je 4414 m na avstrijskem in 3450 m na jugoslovanskem državnem ozemlju. Jugoslovanski del predora je glede gradnje (struktura materiala zelo neugodna) mnogo težavnejši. 7,5 m široko betonsko vo-

zišče se od severnega portala dviga proti državni meji z 0,50 % in nato pada z 1,35 % proti južnemu portalu. Nadmorska višina temena

Severni portal s skico bodoče ureditve

predora je 673 m, kar pomeni, da je izredno nizka.

Kot prezračevalni sistem je predvideno prečno (v vertikalni smeri) prezračevanje; pri tem se svež zrak vpihuje v vodni prostor (horizontalno cev) in odpadni zrak izsesava iz voznega prostora. Pripadajoči ventilatorji se nahajajo na portalih in v dveh kavernah, ki sta izkopani v hribini na vznožju prezračevalnih jaskov, globokih 202 m oziroma 579 m.

Mejna oziroma carinska kontrola se bo opravljala samo pri vhodu

v predor, tako da se pri izstopu voznikom ne bo več treba ustavljati. Z načrtovanjem cestnega predora so začeli že pred desetimi leti. Izgotovljenih je bilo 23 raznih variant predno so se odločili za varianto, ki jo sedaj uresničujejo. Uresničitev celotnega projekta bo stala 3,7 milijarde šilingov.

Sprva bodo izvrtali eno cev predora, skozi katero bo potekala dvo-

smerna cesta, vendar že leta 1995 pa bo promet — po izračunih strokovnjakov že tako velik, da bo potrebna izgradnja druge cevi, do tedaj naj bi zadoščala polovična avtocesta v obe smeri.

V zvezi z karavanskim predorom in z izboljšanjem cestnega prometa na relaciji med srednjo oz. zahodno Evropo in bližnjim vzhodom, je Jugoslavija že pričela z izgradnjo takojmenovane „transjugoslovanske avtoceste“, ki je na odseku Beograd — Niš že gotova in ki bo mnogo prispevala, da se bo poleg gospodarskih prednosti med drugim turistično vedno bolj zanimiva Makedonija bolj približala Avstriji oziroma srednji Evropi.

Pobočje hriba severnega portala v katerega bodo v teku let zvrtili dva predora, se imenuje Tabor. Le-ta je med našim prebivalstvom znan po tem, da so se pred Turki tam nekdanji domačini iz Roža. Nekdanji otroci in samotni hrib Tabor je danes veliko gradbišče, v bližnji bodočnosti pa se bo skozi njegovo nedrje vlekla ogromna kača vozil iz cele Evrope. Včasih je bil Tabor zatočišče pred sovražniki, sedaj pa je njegova vloga povsem drugačna, saj bo med drugim tudi mnogo prispeval k zblizanju in zboljšanju odnosov med sosednjima narodoma in drugimi narodi Evrope.

Slovesna predaja knjig za mladino

Kot preteklo leto tako so tudi letos na osnovni šoli v Trbovljah zbrali preko 1000 mladinskih knjig za slovensko šolsko mladino na Koroškem. Letošnja slavnostna predaja knjig je bila v soboto, dne 13. oktobra na osnovni šoli na Leninovem trgu v Trbovljah. Tokrat je organizator vabi v Slovenijo srednjo in najmlajšo folklorno skupino Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Zelezne Kaple. Poleg teh otrok so se predaje z naše strani še udeležili: obe voditeljici omenjenih folklornih skupin tovarišici Pavel Urši in Uršic Travdi ter mentorica obeh omenjenih skupin tovarišica Kuchar Helena-Jelka. V imenu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem se je slavnostne predaje knjig udeležila predsednica Zveze slovenskih žena tovarišica Milena Gröblacher ter organizator koroških udeležencev tov. Rozman Franci.

Na šoli je koroške Slovence v imenu slaviščičnega društva Zasavja pozdravil predsednik tovariš Gulič, ki je hkrati uradno predal knjige.

V imenu Zveze slovenskih organizacij na Koroškem se je za zbirko knjig zahvalila tovarišica Milena Gröblacher in nakazala koristnost in pomen takšnih akcij za našo mladino. V zahvalo je organizatorju predala spominsko darilo.

Popoldne se je v Delavskem domu v Trbovljah odvijal kulturni program, katerega so sooblikovali: mla-

dinski pevski zbor osnovne šole Trbovlje, v katerem sodeluje preko 100 otrok in katerega kvaliteta je razveseljivo visoka, srednješolska folklorna skupina iz Trbovelj, ter srednja in najmlajša (4—9 letniki) folklorna skupina Slovenskega prosvetnega društva „Zarja“ iz Zelezne Kaple. Pred začetkom kulturnega programa je koroške Slovence v imenu družbenopolitičnih organizacij občine Trbovlje pozdravila tovarišica Doroteja Dolar. Po kulturnem programu je sledilo kosilo v šoli v Trbovljah, ki je pomenilo hkrati zaključek srečanja.

Na tem mestu se je v prvi vrsti treba zahvaliti organizatorju tega zbiranja knjig učiteljici tovarišici Fanči Moljk, osnovni šoli v Trbovljah ter vsem tistim sodelavcem, ki so pomagali pri zbiranju knjig. Takšne in podobne akcije prispevajo k poglobitvi prijateljskih odnosov med koroškimi Slovenci in matičnim narodom in so hkrati neopisljivega pomena za našo narodno skupnost.

Zbrane knjige se bo razdelilo po krajevnih prosvetnih društvih. Zaključno pa se je prav posebno treba zahvaliti folklornima skupinama iz Zelezne Kaple, predvsem najmlajšim plesalcem, ki so nastopili pogumno in brez treme in želi tudi prisrčen aplavz. Zahvala pa gre seveda staršem kapelških otrok, ki so spremljali svoje otroke v Trbovlje.

15. srečanje planincev treh dežel

Planinska zveza Slovenije je bila organizator letošnjega 15. srečanja planincev treh dežel (Slovenija, Furlanija-Juljska krajina in Koroška) v soboto 13. in nedeljo 14. oktobra v Kranju na Gorenjskem.

V soboto je bil delovni del sporeda, ki se je odvijal v prostorih skupščine Kranj. Zastopnike planinskih organizacij treh dežel je sprejel in pozdravil župan mesta Kranj. Ob tej priložnosti je navzoče seznanil s posebnostmi in zgodovino mesta Kranja in zaključno želel planinskemu srečanju prijeten in uspešen potek.

Na delovnem zasedanju v soboto so med drugim obravnavali, v kakšni obliki naj bi izšla že lansko leto napovedana brošura o „Zaščitenih narodnih področjih v pogorju treh sosednjih dežel“. Odločili so se, da bo izšla v žepnem formatu, torej v podobni izvedbi kot so planinski vodiči. Govorilo se je tudi o poteku akcije „Poti prijateljstva“ ter o vodiču za smučarske ture v gorah treh dežel, za katere je vedno večje zanimanje. Z velikim interesom so planinci sledili dia predavanju o letošnji uspešni jugoslovanski alpinistični odpravi na Mont Everest. Na zasedanju je bil tudi že določen kraj in čas prihodnjega srečanja planincev treh dežel, ki bo 18. in 19. oktobra 1980 v Trgu-Feldkirchen na Koroškem. Naslednjega dne v nedeljo je bil družabni del, ki se je odvijal v bližnjih Kamniških Alpah na Kravcu.

Srečanje planincev treh dežel je bilo zelo uspešno. Izteklo se je v prijetnem razpoloženju in je prav gotovo mnogo prispevalo k še boljšemu medsebojnemu razumevanju, kar je seveda smisel in namen teh srečanj. Kot na vseh srečanjih, je bilo tudi tokrat zaslopano Slovensko planinsko društvo v Celovcu.

Slovensko prosvetno društvo „Jepa Baško jezero“ v Ločah vabi na

REDNI OBČNI ZBOR

v soboto 20. oktobra 1979 s pričetkom ob 19. uri pri Pušniku v Ločah.

Po občnem zboru bo predvajala Slovenska prosvetna zveza barvni film.

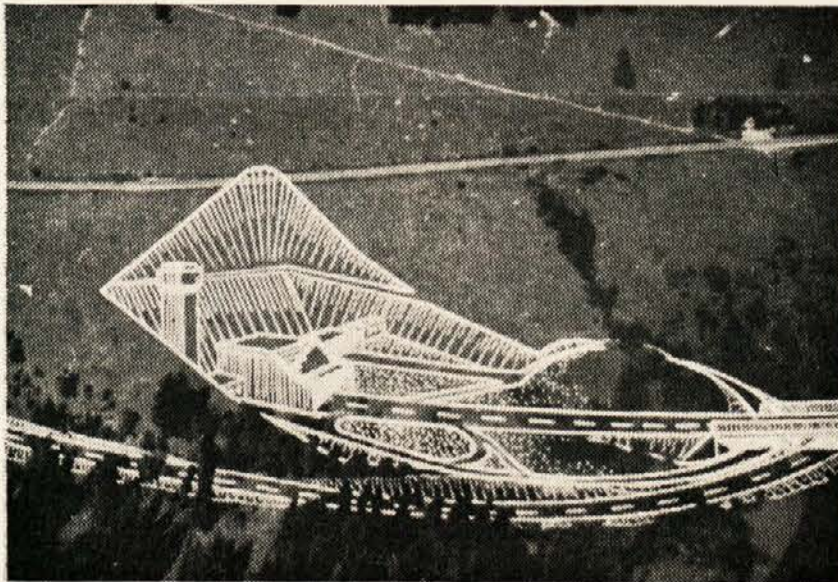
Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi na veseloigro

NAVADEN ČLOVEK

v nedeljo 28. oktobra 1979 s pričetkom ob 14.30 uri pri Cingelcu na Trati.

Gostovala bo igralska skupina SPD „Vrtča“ iz Slovenje-ga Plajberka.

Prisrčno vabljeni!

Skica južnega portala v Sloveniji

Valentin Polanšek

2

BRATOVSKA JESEN

I. del

„Danes je najlepše, ker sva skupaj na samem...“
„In oblaki prihajajo od Pece sem, to pomeni lepo uro!“

„Jaz bi kar vso noč tukaj ostala!“

„Na kresni praproti bi ležala, zvezde in luno bi imela za odejo!“

„Kako bi bilo lepo!“

Njen glas je bil nadvse nežen kot metuljeva krila v sončni sopari.

On ji je začel plesti zgodbo, ki mu je sproti nastajala: „Tukaj na tej planoti bi bila meja med tvojo in mojo planino. Da, prav vzhodna in zahodna pot bi bili meja. Ti bi pa pasla... Kaj bi ti pasla?“

„Ovce in... Ne, najraje bi pasla celo tropo jagnjet, lepo belih kot so vigradi telchi.“

Samo toliko ga prekini, potem se spet nasloni nanj, da bi ga poslušala. Razposajenost je ukrotila.

„Dobro, ti bi pasla svojo poredno drobnico, jaz pa bi hodil gledat na svoje vole in konje! Bilo bi dosti paše. Živali bi se redile in rastle. Planina bi bila širna, tako da bi imela predaleč drug k drugemu od enega konca do drugega. Moji voli in konji bi bili krotki. Ti se jih ne bi bala.“

„In kje bi prebivala?“

Narejeno igrankanje ji še poveča dekliške čare.

„Zato bova sredi velikanske planine, sredi tvoje in moje črede, ogradila najlepši košček zemlje in tam postavila pastirsko koč.“

„Ali more kje drugje tako prijetno biti kot je tukaj?“

„Kjer so srečni ljudje, je vedno najlepše...“

„Zakaj pa ljudje? Midva ne potrebujeva drugih ljudi!“

„Bo že nekako... Kaj jaz vem?... Zato ti pripovedujem zgodbo, ki bi se uresničila lahko nekoč, kadar se bosta imela dva človeka tako rada, da bosta za vedno skupaj ostala.“

„Zakaj tako pripoveduješ, kakor da je vse skupaj gola basen?“

Pogledata se in v nastali zadregi molčita. Njega pa se loteva nemir, ki mu ne more dognati izvora.

Minka začne čez čas s spremenjenim glasom:

„Ljudje pravijo, da so take reči namenjene. Jaz tega ne morem verjeti. To je ali pa ni. Vse je tako na svetu. Ali je življenje ali pa smrt. Kadar sem sama, si ti meni na drug način blizu, da ne znam povedati.“

Zdaj hoče še on povedati skrivnostne slutnje, ki ga na vsem lepem napadejo. Skrivnostna moč, ki mu razjasni obraz, ki mu pospeši korak, kadar je na poti v Kaplo, kar ga plaši vpričo drugih ljudi, kadar se zamisli v svojo bodočnost, kadar vidi druge ljudi, kako živijo tjavdan...

A zdaj se mu zatika jezik. Drugače tako sončno veder fant je postal na meh poparjen. Nekaj se je premaknilo v njem, dozdeva se mu, da sanja vso sladkost ob Minki in zato ne mara z besedo na dan, da ne bi pregнал čudovitih sanj osrečanja.

„Jaz bi šla še danes s teboj kam v svet, da bi le skupaj živela!“

Navdušeno in prepričljivo se je razodela.

Domen se je otepel svojih slutenj. Prepričan je, da

je resnica vse, kar se osrečujočega dogaja prav v tem trenutku.

„Najlepše je živeti v domačem kraju sredi dobrih sosedov.“

„Koliko prijaznih ljudi je morda še na svetu, da niti zanje ne veva?“

„Gotovo. Tujina je pač tujina.“

„Misliš, da drugi domačini mene marajo? Pa ne vem, zakaj je tako.“

Ponoči se mu je sanjalo, kako iz suhljadi, nalomljenih vej, srobot in praproti gradi sredi gostega smrečja ob jasi hišico, kakršno je videl pri iznajdljivih pastirjih. Minka pa je nosila v privihanem krilu mah, ki se je blestel kot žamet. Pomagala mu je vsa zasopla. Skozi bledikasto bluzo sta kipeli prsi jabolki. Izbirala sta razne reči. Če sta molčala, so ptice preglasno ščebetale, če pa sta govorila, sta skorajda oglušila od lastnega glasu...

Tisto poletje je šel Domen z bratom Matevžem, ki je dve leti starejši, prvič na pevsko vajo. Fantje so se med sabo vabili, ker je nadarjeni in podjetni Korej začel zbirati pevce za moški zbor, naprej pa se je pečal s cerkvenim petjem „kosmati krčmar“, ki je pač lezel v leta.

V nedeljo po prvi pevski vaji ga je spremljala Minka spet do križa sredi jase. Razgovarjala sta se o podrobnostih novega doživljanja s petjem in pevci. Minka je znala lepo poslušati. Domnu je to očitno ugajalo. Zato je njegovo pripovedovanje bilo tudi široko in dolgo, kot da se je vrnil v večdnevne pevske turnee v tujini.

„Vedno te hočem vprašati: Se zdim tebi še prav majhna? Ker sedaj nisi tako govoril z menoj kot z otrokom, ti morem to reči. Saj sva sama. Mene ni sram, kadar sem sama pri tebi. In tebe? Lahko mi rečeš vse, vse

Lisica gre na božjo pot

Lisica je odšla h kokošim v vas. Potrkala je na napačna vrata. Pok, pok! in hov hov! je šlo z njo po dvorišču in vrtu. Zasopla in z zlomljeno nogo se je skrila v staro lisičino. Tri dni je ni bilo na dan.

„Zdaj jo imamo,“ je hujskal volk od votline do votline. „Koga še ni prevarila?“

„Tako je!“ je poskočil petelin Zlatek. „Pet kokoši mi je pomorila to pomlad. Koj obiščem vse živali.“

In odhite! je po gozdu in oznanjal novico, da se bliža Rjavka zadnja ura.

Psi in ljudje so pustili sled in se vrnili v vas. Kmalu za njimi se je prikazala Rjavka. Čez ramena je bila vrgla torbo, v rokah je vrtela molek in naslanjala se je na grčavko.

„Kam pa?“ se je začudil jazbec, ko je pogledal iz jazbine.

„Na božjo pot,“ je zavekala. „Tam za goru pri sedmvrhi smreki je čudežni studenček: stopiš vanj in takoj ozdraviš, srebneš vodo in se pomladiš.“

In je ponižno zaprla vrata in odkrevljala skozi gozd.

„Gre, gre, gre, na božjo pot gre!“ so zavreščale ptice krog in krog. Klic je šel od drevesa do drevesa in se je kmalu raznesel do poslednje krtine.

„Ne bi škodilo, če bi se starec pomladil,“ je dejal jazbec.

„Grlo se mi je nekaj pokvarilo,“ je zagodel divji petelin Zlatek.

„Noge niso več prožne,“ je vzdihnila koza, „a do sedmvrhe smreke bi še prišla.“

„Treba bo pogledati, kje je tisti studenec,“ so dejali jeleni. Ptice so nestrpno poskakovale, jazbec je zaprl dver in jež je že čepel na poti z vrečo preko ramen, kakor da odhaja na dolgo pot.

„Nič ji ne verjemite,“ je lajal volk nekje v goščavi. „Spet nam bo pošteno zagodla. Kaj je še ne poznate?“

„Kaj bi z volkom! Sprta sta in strašno ji je nevoščljiv,“ so dejale živali.

In so se odpravili na pot. Bila jih je dolga vrsta, vse kar je hodilo, letalo in lezlo. Šli so drug za drugim, ker niso hoteli, da bi jih Rjavka prezgodaj opazila: spredaj jeleni, koze, zajci, potem manjše živali. Ptice so skakljale od veje do veje, verveč se je spuščala z drevesa na drevo. Volk pa je stopal daleč zadaj in se ves čas drl:

„Ne verjemite ji, norčuje se iz nas!“

Moral se je umikati, ker so se od časa do časa jezno obračali vanj.

Šli so skozi gozd, prehodili trate, tu in

tam prestopili tudi kako vodo. Lisica pa se ni ustavila. Stopala je počasi in resno kot pravi romar. Čedalje bliže za njo se je pomikala vsa živalska tovarišija in ko se je lisica utrudila in sedla kraj pota, so se vsi molče postavili kraj nje. Ponižna in zamišljena je čepela sredi njih in se ni ozrla niti na zajčke, ki so migali ob njej, niti na žlobudrave pitce nad sabo.

In spet so nadaljevali z romanjem do sedmvrhe smreke. Pot je šla navkreber in navzdol, vsem se je zdelo, da so prehodili

Pametne misli

- Človek je najbolj zanimiv, kadar molči.
- S svojo marljivostjo se lahko vsakdo pohvali.
- Ljudje umirajo zato, da bi živelo človeštvo.
- Poslušaj tistega, ki te je opozoril na tvoje pomanjkljivosti, kakor da ti je odkril največji zaklad.
- V boju za resnico je včasih koristno uporabiti tudi laž.
- Življenjskih izkušenj ni mogoče podedovati.

Kairo je veliko afriško mesto. Po številu prebivalcev je tolikšno kot šest ali sedem Beogradov. Vojne, ki so zadnja leta besnele po Bližnjem vzhodu, so povzročile, da so mnogi ljudje ostali brez domov in so si morali poiskati pribežališča v tem velikem mestu ob Nilu. V Kairu živi skoraj tretjina prebivalcev egiptovske države.

Evropejec gleda Kairo z radovednimi očmi.

Popotnik obstane kot začaran, ko se ves majhen znajde na pesku pred piramido.

Prav radovednega popotnika pa lahko vznemiri tudi nekaj drugega nenavadnega v Kairu: ko vidi kairske otroke, male Arabce, kako si morajo sami služiti vsakdanji kruh. V Kairu živi veliko siromašnih otrok. Poslušajte, kako se začne njihov dan.

Ko se začne veliko in vroče sonce, podobno razžarjenemu zlatu, vzpenjati po jasnem afriškem nebu nad ravnimi kairskimi strehami, vstajajo skupaj s soncem tu-

di revni kairski otroci. Toda ti otroci ne vstajajo v nebotičnikih, vilah ali v hišah z vrtovi in parki, v katerih cveto magnolije. Revni kairski otroci spijo ob reki Nil, v kaki razmajani, iz desk zbiti podrtiji, na rogznici ali pa brez nje; spijo po kolibah, skle-

panih iz stare odpadne pločevine, ali spijo kar po pločnikih na golih uličnih tleh. Spijo pod napušči ali pa pod plamenecim drevjem, na katerem visijo bogati, žareči cvetovi. Nekateri prebedijo noč kje v grmovju na obali reke skupaj s svojimi starši...

Lepi so ti mali Arabci, revni kairski otroci. Toda grda je njihova revščina. Sonce jim daje močno barvo in na njihovih obrazih cve-

te lepota. Na njih cvete sonce.

Oblečeni so v belkaste toge, ki se imenujejo dželabije in večinoma hodijo bosi. Pokrival nimajo.

Ko za kak trenutek pozabijo na svoje dolžnosti, so njihove igrače pesek, reka Nil ali kak izgubljen, lačen pes. Včasih najdejo

tudi kako igračko, ki so jo odvrgli bogati kairski otroci...

Kairski otroci niso prepirljivi, ne kregajo se in ne razgrajajo. Nisem videl v Kairu, da bi se mali Arabci topli ali da bi se prepirali. Navadno mirno poslušajo sogovornika, malo premislijo, potem odgovorijo.

Kaj delajo revni kairski otroci? Eni prodajajo časnike, drugi vodijo osle po dolgih kairskih ulicah

Otroci Kaira

in zbirajo odpadke papirja, sadja in zelenjave... Te mečejo v vozčke, ki jih vlečejo osli.

Stojijo na uličnih vogalih z vrečami, s takimi iz travnih bilk, polnih svežega kruha. Torej prodajajo kruh. Ta kruh, ki ga prodajajo kairski otroci, diši po soncu in njivah, ki leže ob Nilu.

Revni kairski otroci nosijo velike lončene vrče vode, kajti v Afriki je voda vedno najbolj pomembna in prva.

Poleg vsega tega pa nekateri revni kairski otroci hodijo tudi v šolo. Tam pišejo čudovite egiptovske črke z desne proti levi in hkrati se jim ob šoli posreči tudi zase prisluziti hrano. Vsak dan zaslužijo nekaj novčičev, za kosček kruha, za mangov plod, toda ni jih zadosti tudi za dželabijo.

In medtem ko revni kairski otroci tako živijo in delajo, otroci bogatih staršev čofotajo po marmornatih bazenih, vozijo se z avtomobili ali se igrajo v gosti senci med marmornatimi arkadami...

Kralj-modrijan

Živel je kralj, tako ubog, da ni premogel niti psa; in bos je hodil naokrog po svojem carstvu sem in tja.

Bil je tako preprost možak, da je celo brez žimnic spal. Nikdar ni stražil ga vojak, nikdar se ga podložnik bal.

A vsakdo, h komur šel je v vas, se je zazdel kot kralj bogat, ker mu njegov dobrotni glas v njem samem je odkril zaklad.

Tako ta kralj iz dneva v dan je kralje delal iz ljudi, saj kralj, ki je res modrijan, da mnogo več, kot sam dobi.

Venceslav Winkler

me lahko vprašaš! Čeprav vem, da me imaš rad. Veš tudi ti, da te imam rada?“

V njem glasu je bilo vabilo, ki je drhtelo skozi njeno telo kot čudežni odmev in je gorelo v obrazu kot porajajoče se pričakovanje.

Ogenj pa ni bil tak, kakršnega je doslej poznal. V trenutku je odklanjal vse ljudi na svetu, ker ne govorijo pristno tisto, kar v srcu čutijo in v glavi mislijo. V naslednjem hipu se je spomnil materinega ljubkovanja. Minkin ogenj pa je prihajal z nepoznane strani, sladke in opojne. Tukaj ni bilo očetovega glasu, ki bi se porogal, češ služiti bo moral iti veliki materin ljubljenelec, ker je trda za vsakdanji kruh in je kočarski domek premajhen.

Ker se je tako pogreznil v svoje spominjanje, ga je spet Minka ogovorila:

„Zakaj ne rečeš ničesar? Sem smešna s svojimi vprašanji? Ali si hud name? Sram te ni treba biti! Moraš priti ponoči k meni v vas! Boš prišel? Ali te ni ponoči strah? V temi se me ne boš bal...“

„Saj se tebe ne bojim.“

Izgovorjeno pa je bilo tako otročje preprosto, da je spet ona povzela besedo:

„Ne smeš poslušati drugih ljudi. Jaz nisem še nobenega fanta hotela.“

„Šalim se že z drugimi domačinkami, a pri tebi je vse drugače. Vedno moram toliko premišljevati o naju samih.“

„Ko sva si zvesta, ni treba ničesar premišljevati. Zvesti ljudje so srečni, pa pride kakor hoče.“

„Smiliš se mi, ker ti ne morem ničesar nuditi.“

„Ob tebi in s teboj sem najbogatejša dečva na svetu. Drugim tega ne pripovedujem. To je samo za naju!“

„Gotovo bo enkrat drugače, boljše na svetu, kakor

pravi Korej, da ne bo več beračev in gosposkih tlačanov.“

„Zvesti in srečni ljudje imajo vedno vsega dovolj!“

„Včasih sanjam tako močno, da bi kar na svoje kam šla.“

Skozi poletje sta Minka in Domen lovila praznike in nedelje kot otroka metulje, kadar se podita vzradoščena čez cvetoče poljane. Prav v dneh, ko je izvedel vsak za svojo usodo, kam naj bi ga le-ta zanesla v najbližnji bodočnosti, so zorole borovnice. Borovnic pa je okoli jase s križem na pretek. Tja so hodili tudi drugi nabirati sočne črne sadeže. Zato sta se pogovarjala o svojem ljubljenu kraju kje vstran, da sta bila varna pred radovedneži.

Nekako sta se vedla kot otroka. Minka je postajala sčasoma vsebolj otročja, kar splošno ni bila. Njen naravno odprti način izpovedovanja najtišjih srčnih zadev ji je pristajal. Bila je kot planinska roža, ki cvete svoje nemoteno hrepenenje in zori v neizmerljivo lepoto. Zdaj jo je večkrat obilaval skrivnosten lesk, ki se je zapeljivo potapljal v jasni izraziti oči. Vso deklško bitnost je nenadoma zaobjela bližina otožnosti. Njen glas je postal milejši, izlival se je v prozorno nežnost. Izogibala se je besede o usodi, z vsem svojim bitjem je živela zvestobo in srečo, ni pa govorila o njej.

Ali je bilo njeno pootročeno početje le pobeg iz neprijazne resničnosti? Vprašanje, ki je spreletelo Domna. Ni pa ga spregovoril.

Na vsem lepem je dejala Minka, ko je sčefrala ivanjščico zaradi neugodnega izida pri čaranju:

„Zdaj me moraš stepsti!“

„S prsti te samo božati in objemati znam in z rokami pestovati, z usti pa poljubljati!“

(Dalje prihodnjič)

Nevidno onesnaženje okolja

Izraz onesnaženo okolje imamo pogosto na jeziku; največkrat ga omenjamo v zvezi z umazaniam ozračjem, s kalnimi in zaudarjajočimi rekami ali pa z reaktivnimi letali, katerih bell izpušni plini parajo nebo. Skratka, v mislih imamo same take stvari, ki jih lahko vidimo, slišimo, vohamo. Poznamo pa še neko vrsto onesnaževanja okolja, ki je z našimi čutili ne moremo zaznati, pa je vendar zmerom in povsod navzoča: odkar si človeštvo pomaga z elektriko, živi v goščavi električnih in elektromagnetnih polj, valovanj, sevanj in nihanj...

„Ko bi vso to zmešnjavo valovanja in žarkov mogli videti,“ je zapisal ameriški biofizik Allen Frey, „bi opazovalec, ki bi bil kje v vesolju gledal proti Zemlji leta 1900, videl še čisto temno krogo. Danes pa bi Zemlja že sijala.“

Kar težavno si je predstavljati, kako silovito nas bombardirajo razni žarki. Pa ne samo dolgi, srednji, kratki in ultra kratki elektromagnet-

ni valovi, ki venomer prihajajo iz radijskih in televizijskih sprejemnikov. Vsak kabel, po katerem teče električni tok, tudi kabel, ki ga speljemo po tleh, kadar potrebujemo podaljšek, oddaja magnetno polje, ki se širi po prostoru, zakaj po naših napeljavah teče izmenični tok. Tudi vse električne naprave, od sesalnika do pečice v štedilniku ali hišnega zvonca in telefonskega

priključka, širijo polja — prav tako kot iz radia ali stereofonskih zvočnikov ne prihajajo samo toni in iz televizorja ne samo glasovi in slika.

V vseh teh napravah obstaja sekundarno žarčenje. Pri prvih barvnih televizorjih so bili zraven celo rentgenski žarki — pred veliko leti je moral neki ameriški tovarnar uničiti več kakor 100.000 sprejemnikov prav zaradi tega. Današnji televizijski sprejemniki pa rentgenskih žarkov praktično ne oddajajo več.

Naša stanovanja so po večini sodobno elektrificirana in kar zasičena z žarki. Na prostem tudi ni dosti bolje. Na deželi so napeljave razpete po zraku, ob cestah stojijo hišice s transformatorji, daljnovodi prevajajo visoke napetosti, največkrat 110-kilovoltne, in okrog njih nastajajo mogočna polja. Isto je, kjer se tok prevaja po tirnicah, se magnetna polja širijo na vse strani in daleč po zemlji.

Kdo pomisli še na vrteče se radarske antene pa na civilna in vojaška letališča; resda usmerjajo večino svojih energetskih valov proti nebu, vseh pa le ne, dovolj se jih še zmerom razširja po tleh.

Vse to žarkovje so še pred nekaj časa šteli za nenevarno, ker ga pač ni mogoče zaznavati. Človek je tako ali tako izpostavljen naravnemu zemeljskemu magnetizmu, električnemu polju v ozračju in vsemu mogočnemu sevanju in žarčenju, na vse to pa se je v razvoju skozi milijon let že tako navadil, bi si kdo mislil, žal to ne drži.

Mnogi znanstveniki, predvsem ameriški, se zdaj poglobljajo v vprašanje, kolikšno škodo si je človek nakopal z množico svojih žarkov. Odgovora zaenkrat še ni, zakaj težavno je ugotoviti, kako globoko v človeško telo seže vpliv na primer elektromagnetnih polj in kaj nam prizadenejo. Herbert König, profesor za tehniško elektrofiziko na Münchenski univerzi, sodi, da je človek varen prenašati obremenitve, ki mu jih vsiljuje narava, in

meja, do katere je dodatni obremenitvi še kos, se ujema z najvišjo mejo, ki jo zmore prenašati od narave. Naravne obremenitve so namreč različno močne, v neurjih so na primer že zelo pri vrhu. Toda obremenitve, ki si jih človeštvo samo nakopava, so navadno že zaradi tega, ker so dolgotrajne veliko hujše.

Malo si človek lahko sam pomaga. Posebno previden bi moral biti vselej, kadar ima opraviti z mikrovvalovi, na primer v gospodinjstvih, ki imajo mikrovalovno pečico za hitro pripravljanje hrane. Mikrovalovi v izredno kratkem času „spečejo“ ali „skuhajo“ jedi, se pravi, da kratki valovi ogrejejo organsko snov, kar je izredno praktično; a mnogi znanstveniki na to kuharsko „izboljšavo“ gledajo izredno črnogledno.

Kadar se človek dalj časa mudi v bližini daljnovodov z njihovimi močnimi elektromagnetnimi polji (v oddaljenosti 150 metrov), pride do sprememb v sestavi krvi, pa tudi motnje v srčnem utripu niso redkost. Še v razdalji 300 metrov posledice niso nepomembne. V Združenih državah in Zvezni republiki Nemčiji je že prišlo do tožb, ko so hoteli visokonapetostno napeljavo potegniti v bližini naseljenih območij.

Raznovrstna polja, ki so spremljevalen pojav električnega toka, kot ga uporabljamo v gospodinjstvih, utegnejo motiti telesne ritme. Marsikaj tistega, kar se dogaja v naših telesih, je povezano z elektriko — na primer možganski tokovi, utripanje srca — zato ni nič čudnega, če prihaja do motenj.

Morda ne bi škodilo, če bi bili vsaj čez noč malo pozornejši, ko se telo izklopi in si nabira novih moči. Takrat se dražljajev, tudi če jih ne zaznava, nikakor ne more ubraniti. Viri motenj, kot so televizijski sprejemniki, radio, telefon, torej ne sodijo v spalnico. Prav tako ni dobro tiščati glave v neposredni bližini radiatorjev ali vodovodne napeljave. Tudi po njih se namreč plazijo polja, katerih učinka ni mogoče ne predvidovati ne izmeriti, dejstvo pa je, da je za človeka nadležen.

Nasploh pa velja, da raziskave še niso tako daleč, da bi mogli dokončno reči: To učinkuje tako, ono pa tako. Kot pribito pa je, da je ta nevidna vrsta onesnaževanja okolja nevarna!

Iz knjige rekordov na področju gradbeništva

■ Zgradba z največjim tlorisom na svetu je Fordov center za rezervne dele v Brownstownu v ameriški zvezni državi Michigan. Pokriva namreč površino 28,8 ha. V njem je zaposlenih 1400 ljudi. Samo protipožarni sistem šteje 112 km cevi s 37.000 razpršilci. Vendar pa to ni največja zgradba po prostornini, marveč dosega ta rekord Boeingova glavna montažna tovarna v Everettu v ameriški zvezni državi Washington; njena prostornina znaša namreč 5,6 milijona kubičnih metrov.

■ Najbolj prostorna zgradba za znanstvene namene je montažna dvorana vesoljskega središča na Merrit Islandu, Cape Canaveral v Floridi, kjer so dokončno sestavili in izstrelili raketo Saturn V, ki je ponesla v vesolje vesoljsko vozilo Apollo. To je jeklena konstrukcija, dolga 218 m, široka 158 m in visoka 160 m. V njej so štirje oddelki, od katerih ima vsak 140 m visoka vrata. Zgradba pokriva 3,18 ha, njena prostornina pa znaša 3,666.500 kubičnih metrov.

■ Med uradnimi zgradbami zavzema položaj rekorderja poslopje Pentagon v Virginiji, kjer ima svoj sedež ameriško obrambno ministrstvo. Vsaka izmed petih zunanjih stranic Pentagona je dolga 281 m, premer zgradbe pa približno 1370 m. V petih nadstropjih je 604.000 kvadratnih metrov prostorov, v katerih dela podnevi 29.000 ljudi. V telefonskem sistemu zgradbe je več kot 44 tisoč telefonov, ki jih povezuje 257 tisoč 500 km žic in kablov; 200 telefonist sprejme dnevno 280.000 pozivov. V „družabnem“ delu zgradbe sta dve restavraciji, šest kavarn in deset okrepčevalnic, v katerih streže 657 ljudi. Skupna dolžina hodnikov znaša 27 km, na zgradbi pa je 7748 oken; ki jih je seveda treba redno čistiti.

■ Hotel z največ sobami na svetu je Rossija v Moskvi. Dvanajst nadstropij visoka zgradba ima 3200 sob in lahko sprejme 5350 gostov. Nad glavnim poslopijem se dviga še 21 nadstropij visoki „predsedniški stolp“. V hotelu je zaposlenih 3000 uslužbencev, gostje imajo na voljo 93 dvigal, hotel pa ima tudi plesno dvorano, ki je menda največja na svetu. Največje poslovno hotelsko poslopje na svetu je Waldorf Astoria v New Yorku. Zavzema celoten blok in pokriva 0,75 ha površine; v 47 nadstropjih ima 1900 sob za goste, v hotelu pa lahko skrbi 1700 hotelskih uslužbencev.

In zdaj — za primerjavo — še nekaj slovenskih rekordov:

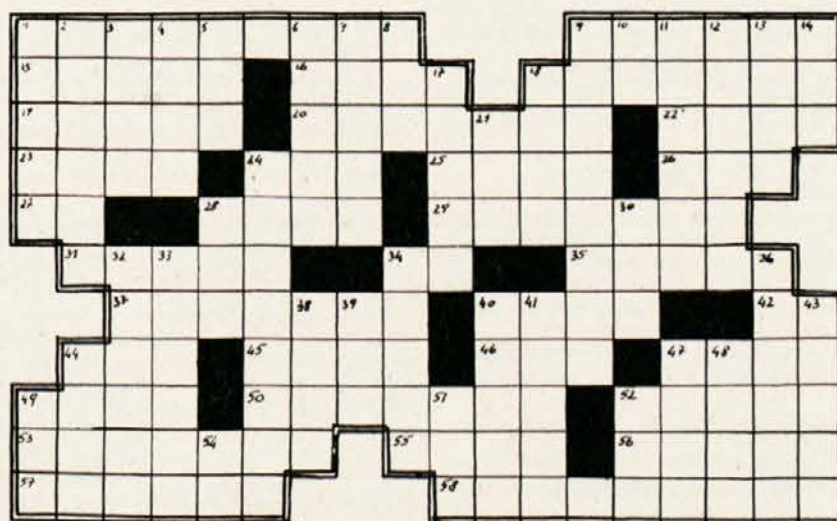
■ Najvišji hotel v Ljubljani je

Lev, ki je vključno pristajalne ploščadi za helikoptere visok 50 m. V 205 sobah ima 336 ležišč, vseh 16 nadstropij pa ima skupno površino 12.057 kvadratnih metrov. Višinski rekord v Ljubljani pa trenutno zavzema stolpnica Iskre, ki sega 68,35 metra v višino ter ima etažno površino 16.879 kvadratnih metrov oziroma 61.171 kubičnih metrov prostornine. Poleg poslovnega centra Iskre je stolpnica Ljubljanske banke, ki je visoka 59,45 m. Pravi velikan med zdravstvenimi zgradbami pa je novi Klinični center v Ljubljani. Njegov hospitalni objekt z gradbeno površino 37.585 kvadratnih metrov ima obzidano površino 142.489 kubičnih metrov, diagnostični terapevtsko-servisni center s površino 44.925 kvadratnih metrov pa prostornino 209 tisoč kubičnih metrov. Razsežnosti postanejo očitne, če omenimo še 8 km podzemnih hodnikov, ki povezujejo Klinični center s starimi zgradbami ljubljanske bolnišnice. Sicer pa osemnadstropna zgradba s svojimi sodobnimi arhitektonskimi linijami vsekakor sodi tudi med najlepše objekte v Sloveniji.

Vodoravno: 1. ljudsko glasovanje; 9. južnoazijska država; 15. lovski pes ptičar; 16. državni zaklad; 18. krivoverec; 19. pozitivna elektroda; 20. kokošji samec; 22. letev; 23. ime ameriške filmske igralk Turner; 24. moški potomec; 25. nebesni obok; 26. žensko ime; 27. angleška kratica za gospoda; 28. pojav na tekočinah; 29. materija, snov; 31. industrijska rastlina; 34. predlog; 35. tuj izraz za ugled ali videz; 37. zapravljalnost; 40. velika italijanska gledališka igralka (Eleonora, 1859–1924); 42. enaka soglasnika; 44. lahka in redka tkanina; 45. junak, ki se je rešil iz goreče Troje; 46. slika ali kip golega telesa, tudi del gledališke igre; 47. gora na Koroškem; 49. električni posrednik; 50. delavka na terenu; 52. obrežje; 53. potrdilo, spričevalo; 55. zelo strupen plin; 56. majhen nož; 57. činitelj, dejavnik; 58. prodajalec tobakovih izdelkov.

Navpično: 1. obredni spev, hvalnica; 2. partizansko ime našega narodnega heroja Franca Pasteka; 3. angleško univerzitetno mesto; 4. revščina; 5. kratica ilegalne osvobodilne organizacije na Irskem; 6. orodje drvarjev in alpinistov; 7. žensko ime; 8. kradljivec; 9. pevec z visokim glasom; 10. površinska mera; 11. slovansko žensko ime; 12. nekdanje nacistično taborišče za vojne ujetnike; 13. splet las ali cvetja; 14. izraelska luka; 17. dohodek od naloženega kapitala; 18. telesna poškodba oz. napaka; 21. kralj živali; 24. tajnik; 28. remi pozicija pri šahu; 30. naziv; 32. odpadek pri obdelavi železa; 33. bolečina, bol; 34. domača (pa tudi divja) žival; 36. brezbarven plin; 38. francoski pisatelj (Claude);

Nagradna križanka

39. katran; 40. glavno mesto Senegala; 41. prevara, tudi naslov znane Svetinove trilogije o NOB; 43. krilo poslopja; 44. sorodnica; 47. svod, stavbeni lok; 48. vrsta, sorta; 49. kratica angleškega vojnega letalstva; 51. sukanec; 52. osebni zaimek; 54. kazalni zaimek.

Med tiste, ki nam bodo do 3. 11. 1979 poslali pravilne rešitve križanke, bomo z žrebanjem razdelili tri nagrade — lepe slovenske knjige ali gramofonske plošče.

RADIO - TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 19. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščica — 10.00 Najplemenitejši čut človeka je vid — 10.30 Kljub seniorjev — 11.00 Velika ljubezen — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Deset pujskov — 17.30 Slike naše zemlje — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Jame — svet brez šonca — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Pri zahodniku se ne sliši strela — 21.30 Zakaj gledališče? — 22.30 Šport — 22.40 Utopični horor film — 23.55 Poročila.

SOBOTA, 20. 10.: 15.25 Ljubezen v tričetrtinskem taktu — 17.00 Jolly box — Pinocchio — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Muppet show — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Glasba je adut — 21.55 Šport — 22.20 Če so morilci na preži — 23.55 Poročila.

NEDELJA, 21. 10.: 15.25 Poročila o deželnozborskih volitvah na Predarlskem — 15.30 Kako se kitu izdere zob — 16.55 Poročila o deželnozborskih volitvah na Predarlskem — 17.05 Eden, dva ali tri — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Srečanje z živalmi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Kraj dejanja — Umor v Grand hotelu — 21.40 Šport — 21.50 Nočni izbor — 22.50 Poročila.

PONEDELJEK, 22. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Vzgoje medijev — 10.30 Kako se kitu izdere zob — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Jazbec — 17.30 Lassie — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živali pod vlačim soncem — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.15 Ponedeljski šport — 21.05 Serpico — 21.50 Večerni šport.

TOREK, 23. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina za začetnike — 10.00 Halogeni — 10.30 Pustolovski film — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Tony Randall v: Otroške pravice — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Voš nastop, prosim — 21.00 Gledališče na vasi — 21.50 Lepa jesen.

SREDA, 24. 10.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Nevtalnost Avstrije — 10.30 Srce se vrača domov — 17.00 Ukradeni klobuk — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Do konca sveta — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tri milijarde brez dvigala — 21.45 Šport.

ČETRTEK, 25. 10.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Francoščina za začetnike — 10.00 Avstrija — 10.30 Tri milijarde brez dvigala — 17.00 Za predšolske otroke — 17.25 Pan Tau — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prosim k mizi — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Buddenbrooks — nadaljevanje v 11 delih — 21.15 Argumenti — 22.00 Šport.

AVSTRIJA 2

PETEK, 19. 10.: 18.00 Orientacija — Dežela brez neba — 18.30 Solnograška rezidenca pesnikov — 19.30 Trailer — 20.15 Novo v znanosti — 21.20 Vabilo na lov — 22.20 Čas v sliki s kultura in karikaturnimi tedna — 22.50 Mednarodna petkova predstava.

SOBOTA, 20. 10.: 18.00 Hudičevi fantje — 19.05 Karlsson na strehi — 19.30 The Munters — 20.15 Shakespeare memory — 21.50 Baubon Street.

NEDELJA, 21. 10.: 11.00 Začetek — Uvod k današnjemu ORF stereo koncertu — 11.15 ORF stereo koncert — Dirigenti, orkester in solisti — 12.25 Vodna cesta Donava — 13.10 Ljudska glasba ter šege in navade v Avstriji — Predarlška — 14.00 Poročila o deželnozborskih volitvah na Predarlskem — 16.55 Poročila o deželnozborskih volitvah na Predarlskem — 17.05 Dežela in ljudje — 17.30 Pregled — 18.00 Odločitev na Predarlskem — 18.45 Dawso — nova patrolja — 19.55 Knjižni bazar — 20.15 Na pomoč, doktor se utaplja — 21.45 Zeleni bi, da bi pel kot Orfej.

PONEDELJEK, 22. 10.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Angleščina za začetnike — 18.30 Ljudje v Avstriji — 19.00 Znanje danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Edward in Mrs. Simpson — 21.05 O filmu — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Ponovi še enkrat, sami!

TOREK, 23. 10.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Ptice selilke — odkod pridejo in kam se selijo — 19.15 Nova — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Uganke — 21.05 Večer v magičnem krogu — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Klub 2.

SREDA, 24. 10.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Francoščina za začetnike — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.00 Siling — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Casablanca.

ČETRTEK, 25. 10.: 17.55 Pregled sporeda — 18.00 Ruščica — 18.30 Walter Mehring — Brez državljanstva in nikjer — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trič trač — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Zeleni ogenj.

Mogočna manifestacija...

(Nadaljevanje s 1. strani)

be — poti, na kateri bodo tisti, ki se imenujejo socialisti, tudi ravnali kot socialisti; tisti, ki govorijo o strpnosti, strpnost tudi uveljavljali; tisti, ki govorijo o sporazumevanju, sporazumevanja ne bodo skušali doseči z likvidiranjem manjšin; tisti, ki govorijo o svobodi, svobode ne bodo izrabljali za odrekanje pravic šibkejšemu. Treba je navezati na tradicije, ki niso nacionalistične, ker vsakemu narodu priznajo samostojnost in pravico do samoodločbe; na tradicije, ki niso reakcionarne, ker stremijo za uresničitvijo popolnih demokratičnih svoboščin človeka. Gre torej za pozitivne tradicije oktobra in gre torej tudi za nadaljevanje protifašističnega boja z novimi sredstvi.

Južnotirolski deželni poslanec Alexander Langer je izrekel udeležencem tabora pozdrave „tistih južnih Tirolcev, ki verujejo, da je možno sožitje v večnarodni družbi, če imajo vsi svoje pravice“. Opozoril je, da na Južnem Tirolskem spet beležijo pojave nacionalizma, ki pa se tokrat kaže v vrstah nemške narodnostne skupine. Obžaloval je, da Nemci, če se čutijo močne, ne morejo pozabiti nacistične dediščine — „to se kaže pri nas na Južnem Tirolskem in se kaže pri vas na Koroškem“. Povedal je, da bo vzel geslo koroških Slovencev „Dvojezično je bolje“ seboj na Južno Tirolsko („ker je tudi tam potrebno“) ter želel manjšinam v Avstriji uspeh v njihovem boju za narodnostne pravice. Zastopnik Hrvaškega akademskega kluba Franjo Bauer pa je kot predstavnik gradiščanskih Hrvatov izrazil željo, da bi Ok-

tobrski tabor postal močno orožje v boju za izpolnitev člena 7 državne pogodbe in s tem za uresničitev manjšinskih pravic. Poudaril je, naj bi Oktobrski tabor prispeval k demokratizaciji avstrijske družbe, da bi našli več podpore v boju manjšin za resnično enakopravnost.

Celovski visokošolski učitelj Robert Saker je po kritični analizi dejavnosti nemškonacionalističnih organizacij izoblikoval zahteve, ki so jih udeleženci tabora naslovili na pristojne dejavnike in oblasti, od katerih pričakujejo, da se bodo držali avstrijskih zakonov. Zato je potrebno: da ukrepajo v smislu § 5 člena 7 državne pogodbe; da preverijo letake in druge publikacije ter sploh dejavnost KHD in ustrezno ukrepajo, če bodo ugotovili, da je ta dejavnost v nasprotju z zakonom; da pojasnijo povezave med KHD in strankami ter njihovimi organizacijami; da stranke in druge organizacije, pa tudi cerkev ukinejo podporo, ki jo dajejo KHD z udeležbo na njegovih prireditvah ali z molkom o njegovi dejavnosti.

Sicer pa je bilo poudarjeno, da bi moral novi duh oktobra postati podlaga za spravo in sožitje. Zato je treba ustvarjati ozračje, v katerem bo možno dosledno izpolniti člen 7 ter zagotoviti resnično in vsestransko enakopravnost obeh narodov v deželi. V tem smislu je tudi govornik skupine „Schmetterlinge“ prireditev zaključil s pozivom, da moramo vsi prispevati k temu, da bo Oktobrski tabor prihodnje leto še večji — da bo ob šestdesletnici plebiscita vsa Avstrija govorila o Oktobrskem taboru, ne pa o drugih prireditvah!

Med sodelujočimi na Oktobrskem taboru je bila tudi znana glasbeno-pevska skupina „Schmetterlinge“

Slovenji Plajberk

V skladu z nedavno sprejetim dogovorom med slovenskimi predstavniki občine Borovlje ter predstavniki družbenopolitičnih organizacij iz sosedne obmejne občine Tržič se vsestransko sodelovanje in povezovanje v zadnjih dveh mesecih dobro razvija. Medtem ko so v naši občini pred kratkim gostovali kulturniki iz občine Tržič in ko se prosvetni delavci v Slovenjem Plajberku pripravljajo na še bolj načrtno sodelovanje, so minulo soboto Plajberžane obiskali nekdanji borci iz občine Tržič. Večina teh borcev se je med drugo svetovno vojno borila tudi na avstrijskem Koroškem in zato pozna naše kraje in naše ljudi.

Borce in njihove sorodnike so v Plajberku pozdravili občinski odbornik Feliks Wieser, predsednik Slovenskega prosvetnega društva „Vrtača“ Janko Male, sekretar Zveze slovenskih organizacij dipl. inž. Feliks Wieser. Tov. Janko Male je v svojem govoru še posebej poudaril potrebo in važnost kulturnega sodelovanja in povezovanja ter pri tem opozoril da je treba tudi dandanes gojiti antiifašistično tradicijo slovenskega naroda iz obeh strani meja. Tovariš sekretar ZSO pa je v svojem kratkem nagovoru povedal, da je vsestransko odprta meja za nadaljnji razvoj koroških Slovencev pomemben faktor in da le-ta krepi vse demokratične sile v obmejnem prostoru in na ta način prispeva k boljšim dobrososedskim odnosom med Slovenijo in Koroško ter med Avstrijo in Jugoslavijo. Predvsem pa je važno je poudaril tov. Wieser, da ima korist od takega sodelovanja obmejno prebivalstvo na obeh straneh mej.

Navzoči so se dogovorili, da bodo tudi v bodoče gojili vsestranske stike in so se ob sproščenem tovariškem srečanju še dalj časa zadržali v našem kraju.

ŠPORTNI VESTNIK

SAK — ŠT. ANDREJ 1:1 (0:0)

Spet enkrat je Košatovo igrišče odneslo SAK-u eno važno točko. Na tem slabem terenu kratkoma ni mogoče, da se razvija dobra igra, tehnično primerna SAK-u. Brez dvoma pa je domače moštvo podcenilo svojega nasprotnika iz Labotske doline, ki nikakor ni igral tako, kot bi si pričakovali od zadnjega v lestvici spodnje lige. Vedno znova mu je uspelo nevarno priti po hitrih konterjih pred gol našega moštva. Čeprav se je tekma odigrala v večji meri pred golom nasprotnika, SAK ni imel prave priložnosti za zadetek. Manjkal je igralec, ki bi prinesel linijo v tokrat konfuzno igro SAK-a. Napadalcu niso bili zmožni prodreti zid nasprotnikove obrambe, reči pa je tudi treba, da od sredine niso do-

bili žoge, s katerimi bi lahko kaj počeli, preveč nesmiselno so oddajali žogo naprej. V nasprotju z igro proti Vetrinju (1:1) ko so naši še vsaj imeli dovolj priložnosti za zadetek, teh tokrat sploh ni bilo. Gol za SAK pa si je dal nasprotnik sam približno 10 minut pred prvim polčasom. Toda nekaj minut kasneje je istemu igralcu uspelo iz kakih 20 metrov presenetiti golmana Dodiča in s tem je bil podan tudi že končni rezultat.

SAK POD 23 — ŠT. ANDREJ POD 23 7:2 (3:1)

Bolje kot prvemu moštvu se je go-dilo drugi ekipi SAK-a.

S tehnično zelo dobro igro je premagala nasprotnika iz Labotske doline. Visoka zmaga je predvsem zaslug igralcev sredine ter napadalca Rozmana, ki je kar 5 krat zatresel nasprotnikovo mrežo. Vedno spet je postalo nevarno za nasprotnika, če se je Rozman pojavil pred golom. Med svojimi številnimi goli je bilo videti tudi nekaj izredno lepih.

Druga dva gola pa je dal igralec sredine, Rogl. Zopet v moštvu je bil Sommeregger, ki je imel poškodovano nogo, in ki se je izkazal kot zelo važen del obrambe.

Postava SAK I: Dodič, Pandel, Woschitz, Lampichler, Golec, (Kupper M.). Zablatnik, Fera, Polanšek (Hobel S.), Hobel M., Velik.

Postava SAK Pod 23: Schnabl, Ogris, (Zdovec), Sommeregger, Kupper S., Hribar, Kupper M., Perč I. (Kumer), Grile (Kropivnik), Rogl, Rozman, Wieser.

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na

SREČANJE S KULTURNO UMETNISKIM DRUŠTVOM „DOLOMITI“

iz Dobrave pri Ljubljani, ki bo v soboto 27. oktobra 1979 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Nastopajo: pevci iz Dobrave, dve pesnici in mešani pevski zbor SPD „Bilka“ iz Bilčovsa

Po kulturnem sporedu prostá zabava. Igra znani ansambel narodnozabavne glasbe „TINETA STARETA“ iz Dobrave.

Prisrčno vabljeni

SLOVENSKI ATLETSKI KLUB

pabi na prvenstvene tekme

SAK - Sinča vas

ob 10.30 uri

Sinča vas „pod 23“ — SAK „pod 23“

ob 8.45 uri

V NEDELJO, 21. OKTOBRA 1979, NA IGRIŠČE V SINČI VASI.

Wölfnitz ml. — SAK ml.

ob 9. uri

Navijači prisrčno vabljeni!

Zanimiva srečanja

ob robu Oktobrskega tabora

Ob robu letošnjega Oktobrskega tabora je v četrtek prejšnji teden v celovski galeriji Hildebrand potekala diskusija z južnotirolskim deželnim poslancem Alexandrom Langerjem. Langer je v kratkih besedah nakazal problematiko nemške narodnostne skupnosti na Južnem Tirolskem po sprejemu posebnega statuta o avtonomiji, pri tem pa je kritično osvetlil sistem proporca med nemškimi in italijanskim prebivalstvom, kar ima za posledico popolno ločevanje narodnosti. Opozoril je tudi na dejstvo, da je nemška manjšina pravzaprav večina v svoji deželi, medtem ko so Italijani praktično porinjeni v manjšinski položaj.

V petek zvečer in v soboto dopoldne pa so se v Celovcu srečali številni aktivisti solidarnostnega gibanja iz vse Avstrije. V delovnih skupinah so razpravljali o dosedanjih izkušnjah pri svojem prizadevanju za uveljavitev manjšinskih pravic in tudi načrtali določene smernice za delo v prihodnje: o delu na znanstvenem in kulturnem področju ter o publicističnem in političnem nastopanju v okviru solidarnostnih komitejev. Ena osrednjih točk diskusije je bilo tudi nastopanje v zvezi s 60-letnico koroškega plebiscita prihodnje leto, ki jo bodo protimanjšinske sile prav gotovo skušale izkoristiti za poglobitev svoje nemškonacionalne dejavnosti.

RADIO — TELEVIZIJA

JUGOSLAVIJA

PETEK, 19. 10.: 8.55 TV v šoli — 17.20 Poročila — 17.40 Raznašalci časopisov — 18.05 „Nadigravanje“ — 18.35 Obzornik — 18.45 Zivci, kako jih lahko popravimo — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 20.00 Slovenski kraji med seboj — 21.30 Propagandna oddaja — 21.35 Petrocilli — serijski film — 22.25 Dnevnik — 22.40 Jazz na ekranu.

NA PRODAJ

VW 1500 (50 PS), letnik 1966, 137.000 km v dobrem stanju. Telefon (0 42 22) 22 2 98

SOBOTA, 20. 10.: 8.00 Poročila — 8.05 Z besedo in sliko — 8.20 Jakec in čarobna lučka — 8.35 Vrtec na obisku — 8.50 Tehnika za natančno tehtanje — 9.20 Celodnevna šola — 9.55 Po sledih napredka — 10.25 Dokumentarna oddaja — 15.05 Poročila — 15.10 Mladinski film — 16.25 Nogomet Olimpija: Osijek — 18.20 Kažipot — 18.35 Naš kraj — 18.45 Človek naš vsakdanji — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 L. N. Tolstoj: Ana Karenina — 20.55 Kako se oblačimo — 21.00 Dnevi slovenske zabavne glasbe — 22.15 Dnevnik — 22.30 Stara devica.

NEDELJA, 21. 10.: 9.20 Poročila — 9.25 Nedeljsko dobro jutro — 9.50 Kažipot — 10.05 Deklica in deček — 10.55 Velika šolska ura — 11.55 Mozaik — 12.00 Ljudje in zemlja — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Vetrin in hrast — 21.00 Propagandna oddaja — 21.05 Cerkev v Latinski Ameriki — 21.45 Dnevnik — 22.00 Risanka — 22.05 Športni pregled.

PONEDELJEK, 22. 10.: 8.55 TV v šoli — 16.15 Kmetijska oddaja TV Beograd — 17.15 Poročila — 17.20 Pobjegli robot, glasbena

pravljica — 17.35 Botanik, dokumentarni film — 18.00 Organizacija dela kot izhodišče delitve — 18.20 Šolska abeceda usne higijene — 18.30 Obzornik — 18.45 Mladi za mlade — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Sitnež, francoska TV drama — 21.50 Propagandna oddaja — 21.55 Dnevnik — 22.10 Kulturne diagonale.

TOREK, 23. 10.: 9.15 TV v šoli — 17.25 Poročila — 17.30 Poletne kulturne prireditve — 18.00 Palčki nimajo pojma — 18.30 Mozaik — 18.35 Obzornik — 18.45 Reporata — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Živeti drugače — 20.35 Propagandna oddaja — 20.40 Radbina Polaničnik, TV nadaljevanje — 22.00 Dnevnik — 22.15 Komorna glasba skozi stoletja.

SREDA, 24. 10.: 9.30 TV v šoli — 17.30 Poročila — 17.35 Z besedo in sliko — V. Arhar: Hej konjiček, hi — 17.50 Potovanje v deželo lutk, otroška nanizanka — 18.20 Mozaik — 18.25 Ne prezrite — 18.35 Obzornik — 18.45 Na obisku pri ansamblu Alhambra — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.35 Propagandna oddaja — 20.00 Film tedna: Hempov bife.

V II. programu avstrijske TV bo v sredo 24. okt. ob 18.30 uri znana oddaja „Ohne Maulkorb“ v kateri bo prisotno tudi vprašanje naše narodne skupnosti.

SLOVENSKA FILHARMONIJA

bo v ponedeljek 22. oktobra gostovala v Beljaku in ob 20. uri priredila koncert v Kongresni hiši.

Orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Boga Leskovca bo izvajal dela Osterka, Bethovna in Dvoraka. Solist Acı Bertonecelj (klavir).

Izkoristimo priložnost in prisluhnimo umetnikom Slovenske filharmonije.

švedski film — 21.45 Propagandna oddaja — 21.50 Miniature — 22.05 Dnevnik.

ČETRTEK, 25. 10.: 9.10 TV v šoli — 16.45 Poročila — 16.50 Jakec in čarobna lučka — 17.05 Puščava Namib — 17.55 Na sedmi stee — 18.30 Mozaik — 18.35 Obzornik — 18.45 Tehnika za natančno tehtanje — 19.15 Risanka — 19.20 Cikcak — 19.30 Dnevnik — 19.55 Propagandna oddaja — 20.00 Tretja razsežnost — 22.00 Dnevnik.

SLOVENSKE ODDAJE RADIA CELOVEC

PETEK, 19. 10.: 9.15 V. Polanšek: Iz dežele domačih pripovedk (šolska radijska oddaja za šolarje od 1.—4. šolske stopnje) — 14.10 Celovski radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja koroških Slovencev („Srečanje pevskih zborov na Radišah“ 26. 8. 79) — II. del.

SOBOTA, 20. 10.: 9.45 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

NEDELJA, 21. 10.: 7.05 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša dorlo vam bo.

PONEDELJEK, 22. 10.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Koroški zbori.

TOREK, 23. 10.: 9.30 Domača zabavna glasba — 14.10 Celovski radijski dnevnik — Šport — Rdeče, rumeno, zeleno.

SREDA, 24. 10.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Minute z... — Iz koroške literarne delavnice (Jožica Čertov).

ČETRTEK, 25. 10.: 14.10 Celovski radijski dnevnik — Mladinska oddaja (Nasilje v nogometu).

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi vabi na

PREDAVANJE O POLJSKI

v nedeljo 21. oktobra 1979 ob 19.30 uri v kulturnem domu v Dobrli vasi.

Predava prof. Štefan Pinter

Prisrčno vabljeni!

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Koko; uredništvo in uprava: 9021 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 5 50. Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

VABILO IZLET NA GORENJSKO

v nedeljo 21. okt. 1979 (obisk tekmovalca na plastični skalalnici v Besnici pri Kranju, letališča Brnik in Kravca z žičnico). Odhod ob 7.15 uri izpred Kovačeve gostilne. Prijave na Posojilnici v Železni Kapli. Cena 120 šilingov na osebo.

DRAMSKA UPRIZORITEV JUDENBURG

po romanu Prežihovega Voranca, v soboto 27. oktobra 1979 ob 20. uri v gostilni Kovač (prvič v novi dvorani) na Obirskem. Gostuje dramska skupina z Raven.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Obir“ na Obirskem

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

KULTURNO PRIREDITEV

v soboto, dne 20. okt. 1979 v Kulturnem domu na Radišah

● Ob 19.30 uri otvoritev razstave likovnih del z radiškimi motivi (pripravil jo je likovni krožek Ruše)

● Ob 20. uri koncert mešana nega in moškega pevskega zbora SPD „Radiše“ in nastop folklorne skupine KUD „Študent“ iz Maribora

Prisrčno vabljeni!